

Gebiedsgerichte quickscan gemeente Ridderkerk

Opdrachtgever: Gemeente Ridderkerk

Rapportnummer: 4510653.001(00)

Datum: 5 maart 2026

Een rapportage van RSK Netherlands B.V.

www.rskgroup.com
www.rskgroup.nl

RSK Netherlands is een zelfstandig onafhankelijk adviesbureau dat geen andere relatie heeft met de opdrachtgever dan opdrachtnemer – opdrachtgever. RSK Netherlands heeft geen (eigendoms)relatie met het plangebied. RSK verklaart hierbij dat het veldwerk onafhankelijk van de opdrachtgever is uitgevoerd.

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van het plangebied voor beschermde flora en fauna. Het voorkomen van beschermde flora en fauna is echter nooit met zekerheid te voorspellen. RSK Netherlands accepteert geen aansprakelijkheid ten aanzien van beslissingen die de opdrachtgever neemt naar aanleiding van het door RSK Netherlands uitgevoerde onderzoek. RSK Netherlands is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit de toepassing van de resultaten van de werkzaamheden of andere gegevens verkregen van RSK Netherlands; opdrachtgever vrijwaart RSK Netherlands voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

RSK Netherlands is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB), waarmee de kwaliteit van onderzoek en advisering is geborgd. Met het lidmaatschap wordt gebruik gemaakt van de diverse faciliteiten, waaronder de machtiging voor het gebruik van de ontheffingen van het NGB voor het uitvoeren van diverse ecologische veldonderzoeken. Als onderdeel van deze ontheffing valt de verplichting om voor het einde van het jaar alle waarnemingen vrij te geven aan de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF). Zie voor meer informatie over het [lidmaatschap](#).

Titel rapportage:	Gebiedsgerichte quickscan flora en fauna gemeente Ridderkerk		
Rapportnummer:	4510653.001(00)		
Rapportage datum:	5 maart 2026		
Status rapportage	Definitief		
In opdracht van:	Gemeente Ridderkerk		
	Postbus 271		
	2980 AG Ridderkerk		
Uitgevoerd door:	RSK Netherlands B.V.		
	Burgemeester de Zeeuwstraat 2		
	2985 AB Ridderkerk		
Opgesteld door:	Jasmijn Ruijgrok		5 maart 2026
Gecontroleerd door:	Marije Langstraat		5 december 2025
Vrijgegeven door:	Gertjan Loeffen		5 december 2025
Dit rapport mag niet worden gebruikt voor contractuele doeleinden of technische diensten, tenzij de bovenstaande tabel correct en volledig is ingevuld en ondertekend door de projectmanager, technische en kwaliteitsbeoordelaar(s) en het rapport is aangewezen als DEFINITIEF.			
© Dit rapport is auteursrechtelijk beschermd door RSK Netherlands B.V. Elke ongeoorloofde reproductie of gebruik door iemand anders zonder de uitdrukkelijke toestemming van de klant is ten strengste verboden			

Inhoudsopgave

1. Inleiding en doelstelling	5
1.1. Aanleiding.....	5
1.2. Onderzoeksvragen	5
1.3. Uitvraag en wensen van de gemeente	6
1.4. Leeswijzer	6
2. Uitgangspunten, scope en reikwijdte	7
2.1. Doel en ambitie van het SMP	7
2.2. Gebiedsbeschrijving	7
2.2.1. Wonen en woonkernen	8
2.2.2. Woonwijken.....	11
2.2.3. Bedrijventerreinen, winkelcentra en wegen	12
2.2.4. Natuurgebieden en groenblauw-structuren.....	12
2.2.5. Agrarisch gebied	14
2.3. Stakeholders en actoren	14
2.4. Beschrijving werkzaamheden.....	14
3. Onderzoeksmethodiek	16
3.1. Soortbepaling	16
3.2. Bepaling onderzoeksgebied	16
3.3. Literatuuronderzoek	17
3.4. Verkennend veldbezoek.....	17
4. Resultaten.....	19
4.1. Resultaten literatuuronderzoek	19
4.2. Resultaten gebiedsanalyse	20
4.2.1. Centrum	20
4.2.2. West.....	21
4.2.3. Oost	22
4.2.4. Drievliet.....	23
4.2.5. Het Zand	24
4.2.6. Slikkerveer	25
4.2.7. Bolnes	27
4.2.8. Rijsoord.....	28
4.2.9. Oostendam	29
4.2.10. Donkersloot.....	30
4.2.11. Industrierreinen	31
4.3. Effectenbeoordeling	32
5. Vaststelling en/of haalbaarheid ambitie(s), scope en reikwijdte	33
5.1. Advies betreffende scope en reikwijdte SMP gebied	33
5.1.1. Begrenzing SMP-gebied	33
5.1.2. Gebruikers en actoren	33
5.1.3. Werkzaamheden en ingrepen	34
5.2. Soortenkeuze voor het SMP	34
5.2.1. Gebouwbewonende vogels met jaarrond beschermde rust- en/of verblijfplaatsen	34
5.2.2. Gebouwbewonende vleermuizen.....	34

5.2.3.	Grondgebonden zoogdieren	34
5.3.	Overige aanbevelingen betreffende scope, reikwijdte en ambitie	35
6.	Plan van aanpak onderzoek en andere vervolgstappen.....	36
6.1.	Soortgericht onderzoek	36
6.1.1.	Uitgangspunten soortgericht onderzoek	36
6.1.2.	Verdeling van deelgebieden.....	37
6.2.	Beschrijving benodigde methodiek per soort(groep).....	39
6.2.1.	Huismus, spreeuw, boerenwaluw en huiswaluw	39
6.2.2.	Gierzwaluw	40
6.2.3.	Vleermuissoorten	40
6.2.4.	Aanvullende/alternatieve onderzoeksmethodieken (o.a. telemetrie).....	42
6.3.	Boommarter en steenmarter	42
6.4.	Overige vervolgstappen	42
7.	Bronnen	44
Bijlagen	45
Bijlage 1	Wettelijk kader Omgevingswet	45
Bijlage 2	Methode	46
Bijlage 3	Lijst beschermde flora- en fauna omgeving plangebied	48
Bijlage 4	Provinciaal beleid Zuid-Holland	50
Bijlage 5	Potentie binnen het SMP-gebied	52
Bijlage 6	Energielabels binnen de gemeente Ridderkerk.....	54

1. Inleiding en doelstelling

1.1. Aanleiding

In opdracht van Gemeente Ridderkerk heeft RSK Netherlands (hierna RSK) een gebiedsgerichte quickscan uitgevoerd ter plaatse van de gemeente Ridderkerk, provincie Zuid-Holland (Figuur 2.1).

Aanleiding voor de gebiedsgerichte quickscan is de ambitie van de gemeente Ridderkerk voor het opstellen van een Soortenmanagementplan (hierna: SMP) voor de bebouwde kern van de gemeente. Vanwege de landelijke verduurzamingsopgave, ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente, geplande renovatieopgaven van de woningcorporaties en de ambities van de gemeente op het gebied van soortenbescherming en biodiversiteit ligt er voor de gemeente een opgave op het gebied van soortenbescherming onder de Omgevingswet. De genoemde ingrepen en werkzaamheden kunnen schadelijke effecten hebben op beschermde soorten, waardoor de Omgevingswet kan worden overtreden. Middels een gebiedsontheffing op basis van een SMP kan dergelijke overtreding worden voorkomen. Daarnaast kan een SMP een concrete uitvoering geven aan het gemeentelijke beleid op het gebied van natuurinclusief bouwen en biodiversiteit in de gemeente door de aanwezige beschermde soorten beter te beschermen.

Om een SMP op te stellen heeft de gemeente inzicht nodig in de aanwezigheid en verspreiding van beschermde soorten binnen de gemeente, potentiële gebruikers van het SMP en geplande werkzaamheden en ingrepen. Dit inzicht is essentieel om een Soortenmanagementplan op te kunnen stellen om deze soorten gericht te kunnen beschermen.

Deze gebiedsgerichte quickscan maakt onderdeel uit van het basisonderzoek SMP. Dit basisonderzoek heeft als doel om de uitgangspunten, ambities en doelen voor het SMP helder te krijgen. Deze quickscan kan vervolgens gebruikt worden om de vervolgstappen en de benodigde nadere onderzoeken voor te bereiden. Met een compleet SMP kan gemeentebreed een omgevingsvergunning aangevraagd worden bij het bevoegd gezag.

Het onderzoek wordt uitgevoerd op basis van de 'Richtlijn soortenmanagementplannen Zuid-Holland' (Omgevingsdienst Haaglanden, 2023).

1.2. Onderzoeksvragen

Deze gebiedsgerichte quickscan betreft een verkenning waarbij diverse uitgangspunten en benodigde vervolgonderzoeken voor het toekomstige SMP worden beschreven. Dit betreft de volgende punten:

- Bepalen van de ambitie en doel van het SMP;
- Omschrijving van de ruimtelijke afbakening van het SMP-gebied;
- In beeld brengen van (mogelijke) toekomstige actoren, ingrepen en werkzaamheden;
- Beschrijven van mogelijk aanwezige soorten, populatieschattingen en potenties van het SMP-gebied;
- Het maken van een inschatting van de effecten van de voorgenomen ingrepen en werkzaamheden op de SMP-soorten;
- Advies met betrekking tot vervolgstappen, waaronder het gebiedsdekkende soortgericht onderzoek.

Het doel van de quickscan SMP betreft:

- Inzicht en advies geven waarmee de gemeente Ridderkerk de uitgangspunten, ambities en doelen van het uiteindelijke SMP vast kan stellen;
- Inzicht geven in de benodigde vervolgstappen waaronder:
 - De uit te voeren onderzoeken naar aanwezigheid en leefgebieden van de SMP-soorten;
 - Het geven van informatie waarmee de uiteindelijke onderzoeksmethodieken en benodigde inspanning inzichtelijk wordt;
- In beeld brengen van ontbrekende informatie en/of benodigde besluiten die noodzakelijk zijn voor het opstellen van een SMP voor de gemeente.

Deze quickscan SMP kan gebruikt worden bij het uitzetten van een offerteaanvraag voor het uitvoeren van de benodigde onderzoeken en het opstellen van het uiteindelijke SMP voor de gemeente Ridderkerk.

1.3. Uitvraag en wensen van de gemeente

Tijdens overleg op 8 november 2024 heeft de afdeling duurzaamheid van de gemeente Ridderkerk aan RSK Nederlands het doel van het SMP, de uitgangspunten en het beoogde gebruik ervan toegelicht. Op hoofdlijnen betreffen dit de volgende punten:

- Het isoleren van de bestaande woningvoorraad;
- Gericht op particulieren (waaronder VvE's), MKB en woningcorporaties;
- Van toepassing op de gehele gemeente Ridderkerk;
- Standaardisatie van natuurinclusieve maatregelen voor bouwen, verbouwen en/of verduurzamen van woningen (i.r.t. soortenbescherming);
- Lastenverlichting voor gebruikers van het SMP.

Voor de quickscan worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- In de gemeente zijn drie woningcorporaties aanwezig;
- Het onderzoek wordt naar verwachting in het najaar van 2026 of in 2027 afgerond;
- Het volledige Soortenmanagementplan wordt indien mogelijk in 2027/2028 in gebruik genomen;
- De opdracht en financiering komt uit het Programma Duurzaamheid 2023-2026.

Het doel van deze quickscan is het geven van advies en handvatten aan de gemeente Ridderkerk om de uitgangspunten en doelen voor het SMP nader vast te stellen. Tijdens het opstellen van de quickscan SMP staan de volgende uitgangspunten nog niet vast:

- Begrenzing van het SMP gebied. Het SMP wordt opgesteld vanwege de verduurzamingsopgave, woningopgave en renovatie en is dus gericht op bebouwing en gebouwbewonende soorten. Echter is in dit stadium nog niet besloten of dit ook inclusief bedrijventerreinen is en in hoeverre specifieke objecten als landgoederen, kerken, moskee, opstallen, boerderijen en lintbebouwing in het SMP opgenomen worden.
- Specificatie van gebruikers van het SMP;
- Specificatie van de exacte werkzaamheden en ingrepen die in het SMP opgenomen worden;
- Bepalen van de SMP-soorten en afweging.

1.4. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 uitgangspunten, scope en reikwijdte van het SMP beschreven. In hoofdstuk 3 wordt de onderzoeksmethodiek behandeld. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de literatuurstudie en het veldbezoek beschreven. In hoofdstuk 5 wordt de vaststelling en/of haalbaarheid van de uitgangspunten, scope en reikwijdte besproken. In hoofdstuk 6 wordt het plan van aanpak voor het onderzoek en andere vervolgstappen uiteengezet, waarna in hoofdstuk 7 de geraadpleegde bronnen zijn vermeld.

2. Uitgangspunten, scope en reikwijdte

2.1. Doel en ambitie van het SMP

De gemeente Ridderkerk wil het SMP opstellen vanuit het oogpunt van de landelijke verduurzamingsopgave (Programma Verduurzaming gebouwde omgeving, 2025) en werkzaamheden aan bebouwing in relatie tot soortenbescherming onder de Omgevingswet. Met het SMP wil de gemeente een gebiedsdekkende vergunning aanvragen voor ingrepen en werkzaamheden aan bebouwing. Met deze vergunning wilt de gemeente de volgende doelen bereiken:

- Praktische uitvoering van soortbescherming onder de Omgevingswet, geschikt voor diverse ingrepen en gebruikers, gericht op bebouwing en gebouwbewonende soorten;
- Proactieve en integrale bescherming van de lokale populaties beschermde gebouwbewonende soorten, binnen bebouwd gebied;
- De doorlooptijd van het traject van natuurwetgeving voor verduurzamings- en renovatieprojecten verkorten;
- Lastenverlichting en vereenvoudiging van de procedures voor natuurwetgeving voor gemeente, woningcorporatie en particulieren die met verduurzaming en/of renovatie aan de slag willen.

Om deze doelen te halen en een gebiedsdekkende vergunning te verkrijgen worden met het SMP de volgende ambities opgesteld:

- Versterken en behouden van lokale populaties van (beschermde) soorten;
- Versterken algemene biodiversiteit binnen het SMP-gebied;
- Opzetten van een integrale aanpak op het gebied van natuur en maatschappelijke opgaven binnen het SMP-gebied;
- In kaart brengen soorten en populatie binnen het SMP-gebied, om (her)ontwikkelingen beter te kunnen afstemmen/sturen;
- Het concretiseren van de doelen ten aanzien van natuurinclusief isoleren, bouwen en renoveren;
- Implementeren/integreren van bestaand of nieuw groen-, natuur- en/of biodiversiteitsbeleid in de gemeente;
- In kaart brengen van risico's en kansen op het gebied van natuur en/of biodiversiteit in de gemeente.

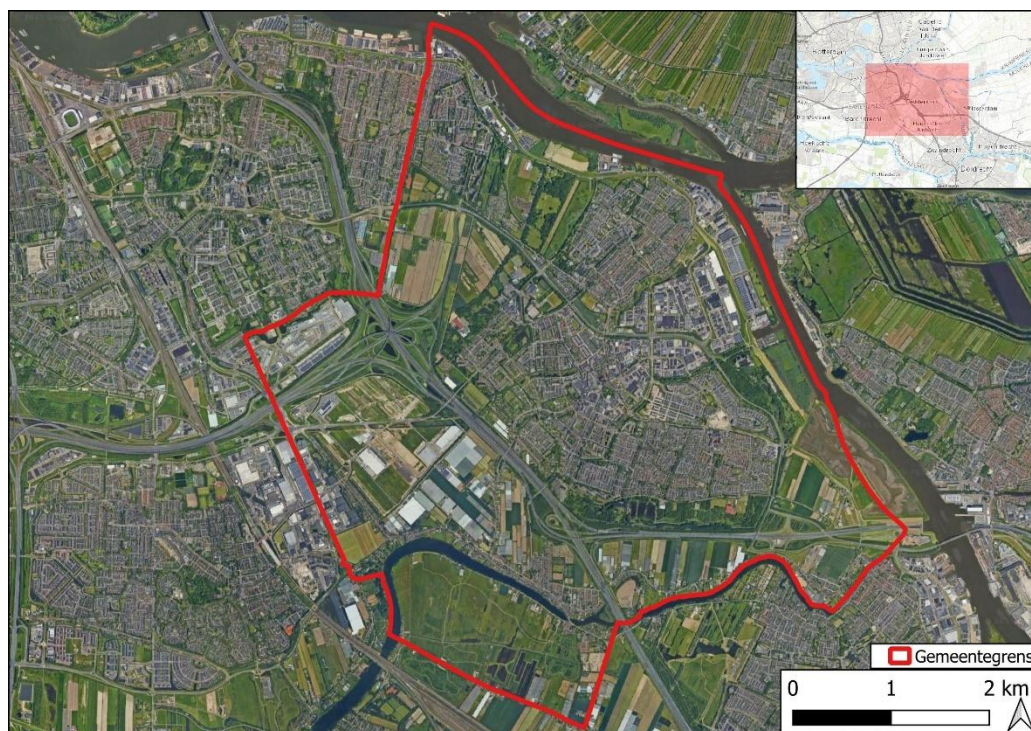
2.2. Gebiedsbeschrijving

Het SMP-gebied betreft de gemeente Ridderkerk en is gelegen in de provincie Zuid-Holland. De bestuurlijke grenzen worden weergegeven in Figuur 2.1. De uiteindelijk begrenzing van het SMP-gebied wordt naar verwachting kleiner dan de gemeentegrens en zal alleen betrekking hebben op het bebouwde gebied van de gemeente. Zie paragraaf 5.1.1 voor een beschrijving van de uitgangspunten voor het uiteindelijke SMP-gebied.

De gemeente Ridderkerk is gelegen binnen de regio Rotterdam-Rijnmond. Deze regio kenmerkt zich door de hoge dichtheid aan stedelijk gebied, bedrijventerreinen en industrie doorkruist met diverse rivieren. De gemeente Ridderkerk wordt grotendeels omsloten door stedelijk gebied, met daartussen bedrijventerreinen, recreatiegebieden en een klein aandeel aan agrarisch gebied. Aan de noordzijde van de gemeente bevindt zich de rivier de Noord. De Noord verbindt de Beneden Merwede/Oude Maas in het zuiden met de Lek/Nieuwe Maas in het noorden. Rondom de gemeente Ridderkerk liggen de volgende gemeenten/dorpskernen:

- ten noordwesten van Ridderkerk bevindt zich Rotterdam;
- ten zuidwesten ligt Barendrecht;
- ten zuiden bevindt zich Heerjansdam;
- ten oosten bevindt zich Hendrik-Ido-Ambacht;
- ten noorden liggen Alblasterdam, Kinderdijk en Krimpen aan de Lek, deze plaatsen worden van Ridderkerk gescheiden door de rivier de Nieuwe Maas.

De gemeente Ridderkerk telt in 2024 ongeveer 47.700 inwoners en heeft een totale oppervlakte van 2.510 ha, waarvan 2.348 hectare land en 179 hectare water. Er zijn ongeveer 21.350 huishoudens in Ridderkerk, met een gemiddelde dichtheid van 1.762 adressen per km² (Statistieken gemeente Ridderkerk, 2024).

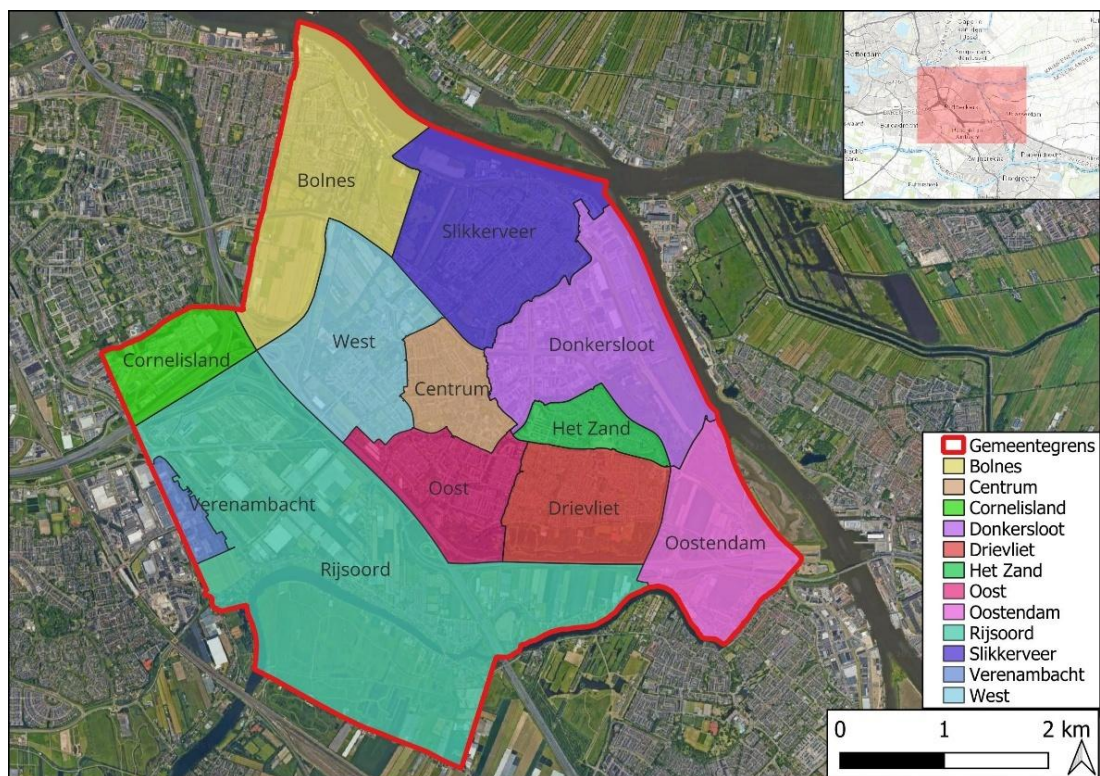

Figuur 2.1 – Weergave van de gemeentegrens van Ridderkerk (dit betreft niet de uiteindelijke begrenzing van het SMP-gebied).

2.2.1. Wonen en woonkernen

Ridderkerk is een ruim opgezette gemeente met een tiental wijken (Figuur 2.2). Inwonersaantallen van de woonkernen zijn aangegeven aan de hand van statistieken uit het jaartal 2022 (Ranglijst van de grootste en kleinste wijken in inwoners in de gemeente Ridderkerk, 2025). Deze woonkernen zijn:

1. Ridderkerk: De centrale woonkern met 26.234 inwoners. Bestaande uit de wijken van Figuur 2.2:
 - a. West
 - b. Centrum
 - c. Oost
 - d. Het zand
 - e. Drievliet
2. Slikkerveer: Een andere grote woonkern, met 9.335 inwoners. Bestaande uit de wijken van Figuur 2.2:
 - a. Slikkerveer
 - b. Donkersloot
3. Bolnes: Deze grotere woonkern heeft 7.890 inwoners en staat weergegeven op Figuur 2.2.
4. Rijsoord: Een kleinere woonkern met 3.005 inwoners. Bestaande uit de wijken van Figuur 2.2:
 - a. Rijsoord
 - b. Verenambacht
 - c. Cornelisland
5. Oostendam: De kleinste van de genoemde woonkernen, met 635 inwoners en staat weergegeven op Figuur 2.2.

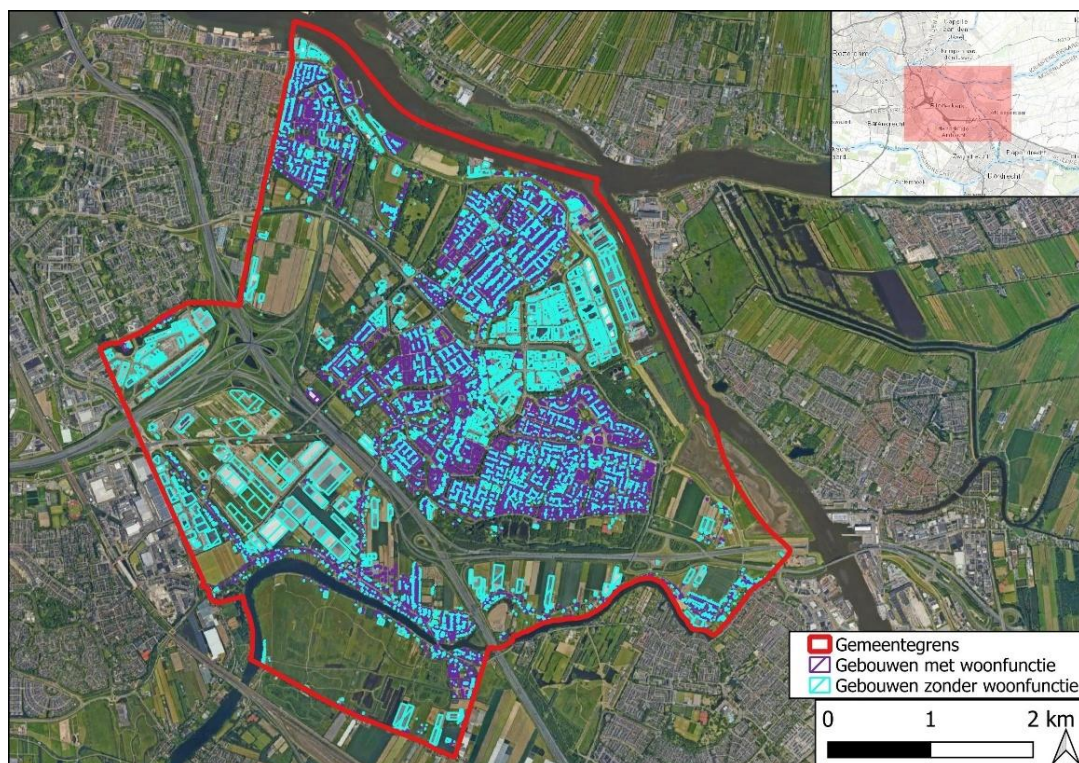
Figuur 2.2 – Wijken binnen de gemeente Ridderkerk.

Het aantal woningen:

- in Ridderkerk per 1 januari 2026: 22.800 (Statistieken woonplaats Ridderkerk, 2026).
 - Hiervan is 56% eengezinswoningen.
 - Waarvan huurwoningen: 9.278. Dit is 43% van het totaal aantal woningen. 39% van het aantal woningen is in bezit van woningcorporaties.
- gebouwd sinds 2020: 481, waarvan 252 huurwoningen.
- in aanbouw: 484, waarvan 57 huurwoningen.
- te bouwen tot 2030: 2710 (woondeal).

Ridderkerk telt ongeveer 26.800 adressen, waarvan 4000 bedrijven en 22.800 woonadressen (Figuur 2.3).

- 45% van deze woningen betreffen appartementen;
- 31% zijn tussen- of geschakelde woningen;
- 13% zijn hoekwoningen;
- en de overige 11% betreffen twee-onder-1-kap en vrijstaande woningen.

Figuur 2.3 – Verdeling bebouwing met en zonder woonfunctie.

Van de woningen is 57% een koopwoning, 38% in het bezit van woningcorporaties en 5% bestaat uit overige huurwoningen.

Ruim 18.250 panden hebben een bouwjaar van vóór 2000. Binnen de gemeente is de verdeling van energielabels als volgt (Statistieken gemeente Ridderkerk, 2024) (Bijlage 6):

- 24% heeft een energielabel A of hoger;
- 16% heeft energielabel B;
- 31% energielabel C;
- 9% heeft energielabel D en;
- 20% heeft energielabel E of lager.

De adressen met energielabel C of lager hebben naar verwachting meer profijt van het SMP dan adressen met een relatief hoog (B of hoger) energielabel.

2.2.2. Woonwijken

De gemeente Ridderkerk is verdeeld over twaalf wijken (Figuur 2.2). Onderstaand is een overzicht van de wijken met een korte beschrijving van het karakter van de wijk opgenomen:

1. Centrum
De wijk Centrum bestaat uit dicht op elkaar gebouwde bebouwing en heeft veel voorzieningen, maar relatief weinig (grote) groengebieden. De wijk bevat veel appartementen en winkelpanden, aangevuld met middenhoogbouw. Veel woningen stammen uit de jaren '50. In vergelijking met andere wijken is het aandeel huurwoningen relatief hoog, zowel in de sociale als in de particuliere sector.
2. West
De wijk West is rustiger en minder dichtbebouwd dan het centrum. Er is een mix van eengezinswoningen en appartementen, met enkele flats, maar weinig hoogbouw. De meeste woningen zijn gebouwd tussen de jaren '50 en '70, al zijn er later ook woningen bijgekomen. Het aandeel huurwoningen is hoger dan in de buitenkernen. Een aanzienlijk deel hiervan is in bezit van woningcorporaties, al worden ook sommige koopwoningen verhuurd.
3. Oost
De wijk Oost ligt nabij diverse voorzieningen en is iets dichter bebouwd dan de andere buitenwijken, maar heeft nog steeds groene gebieden in de omgeving. De wijk bestaat voornamelijk uit eengezinswoningen, aangevuld met appartementen die grotendeels tijdens nieuwbouwprojecten zijn gerealiseerd. De meeste woningen zijn naorlogs, met daarnaast enkele recentere nieuwbouwwoningen. Er zijn meer koopwoningen dan huurwoningen aanwezig.
4. Drievliet
De wijk Drievliet is ruim opgezet, groen en gezinsgericht. Er staan veel eengezinswoningen, aangevuld met nieuwbouwprojecten met grotere woningen. De meeste huizen zijn gebouwd in de jaren '60 tot '80. Deze wijk bestaat grotendeels uit koopwoningen. De aanwezige huurwoningen bevinden zich vooral in oudere complexen en vallen meestal onder de sociale huursector.
5. Het Zand
De wijk Het Zand is een relatief jonge woonwijk en is ontstaan in het begin van de jaren '90, daarnaast zijn er latere uitbreidingen en nieuwbouwfases geweest. De wijk biedt een gevarieerd woningaanbod: rijtjeswoningen, twee-onder-een-kapwoningen, vrijstaande woningen en appartementen. De opzet is ruim en groen met (moderne) nieuwbouw en aandacht voor leefkwaliteit.
6. Slikkerveer
Slikkerveer is groen, ruim van opzet en gezinsvriendelijker dan het centrum. De wijk bestaat voornamelijk uit eengezinswoningen, aangevuld met laag- en middenbouw. Veel woningen stammen uit de jaren '30 (vooroorlogs) en zijn later uitgebreid met naoorlogse bouw. Er zijn meer koop- dan huurwoningen aanwezig en de wijk kent een relatief hoog aandeel gezinnen. De aanwezige huurwoningen betreffen voornamelijk sociale huur.
7. Bolnes
Bolnes is een rustige wijk met veel groen en ligt dicht bij het water en recreatievoorzieningen. Er is een winkelcentrum aanwezig. De wijk kent een mix van appartementen en eengezinswoningen. Hoogbouw komt sporadisch voor. De meeste woningen zijn gebouwd tussen de jaren '50 en '70, met later toegevoegde woningen. Het aandeel koop- en huurwoningen is ongeveer gelijk, met een lichte meerderheid aan koopwoningen.
8. Rijsoord
Rijsoord heeft een dorpse sfeer en ligt in een groene omgeving met ruime percelen. De wijk bestaat voornamelijk uit eengezinswoningen en vrijstaande huizen. Hoogbouw is nauwelijks aanwezig. Veel woningen zijn vooroorlogs. Het overgrote deel van de woningen betreft koopwoningen.
9. Oostendam
Ook Oostendam heeft een dorpse en kleinschalige sfeer, met weinig industrie en veel rust en recreatiemogelijkheden in de buurt. De wijk bestaat vooral uit eengezinswoningen, waaronder veel vrijstaande huizen en twee-onder-een-kapwoningen. Appartementen komen nauwelijks voor. De meeste woningen zijn gebouwd tussen de jaren '50 en '70, maar er staan ook oudere (1900–1925) en nieuwere woningen. Ongeveer 75% van de woningen is koop; de overige 25% betreft huurwoningen.
10. Donkersloot
Donkersloot bestaat voornamelijk uit een bedrijventerrein en heeft daardoor een wat grijs, minder residentieel karakter. De wijk bevat minder hoogbouw en appartementen dan omliggende wijken. De bebouwing is voornamelijk naorlogs en bestaat grotendeels uit koopwoningen.

11. Cornelisland

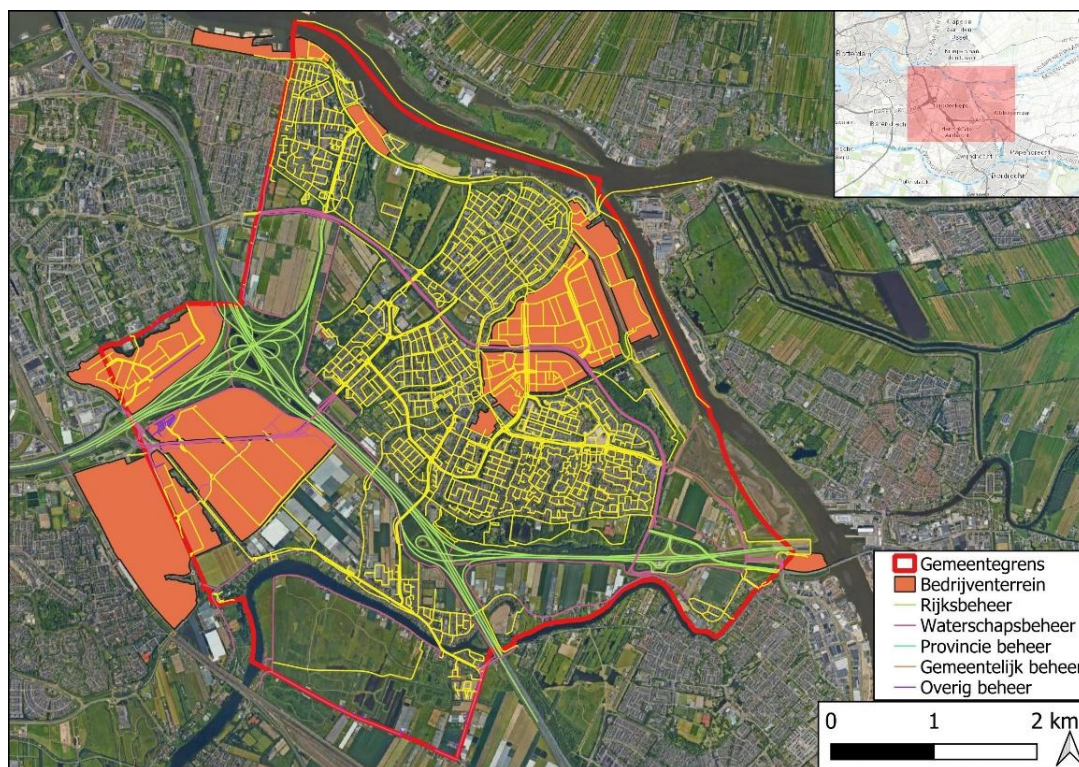
De wijk Cornelisland is voornamelijk ingericht als bedrijventerrein/bedrijfszone. De bouw van dit bedrijventerrein is vrij recent (2010-2019). Volgens AlleCijfers (Alle wijken en buurten in de gemeente Ridderkerk, 2025) heeft deze wijk 15 inwoners.

12. Verenambacht

De wijk Verenambacht betreft voornamelijk bedrijventerrein. In deze wijk staan geen geregistreerde huishoudens of woningen.

2.2.3. Bedrijventerreinen, winkelcentra en wegen

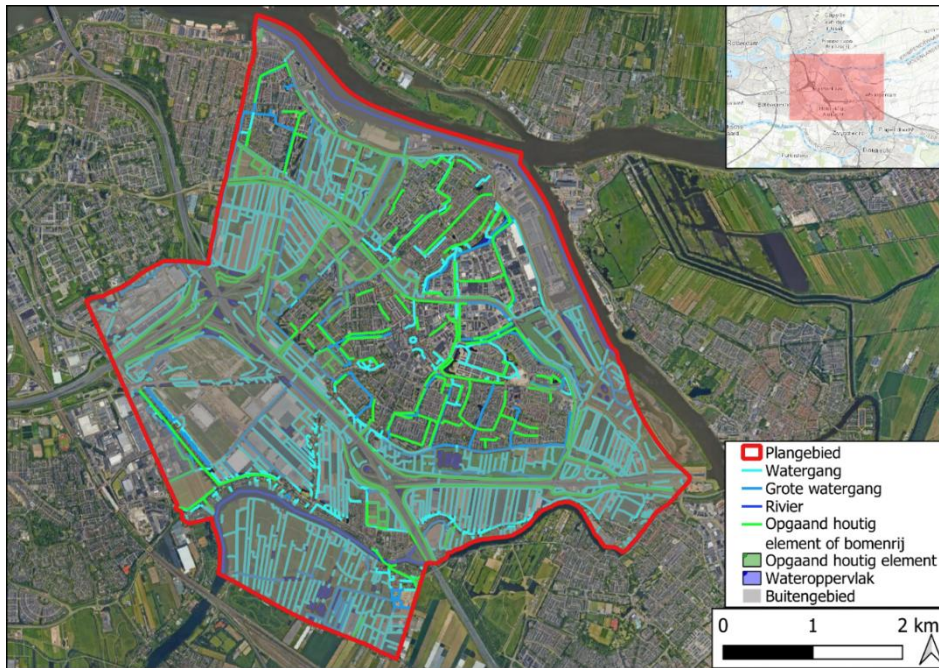
Binnen de gemeente Ridderkerk zijn meerdere bedrijventerreinen aanwezig, bestaande uit de terreinen; Boelewerf, Donkersloot-Noord, Donkersloot-Zuid, De Groenenwaert en Verenambacht (Figuur 2.4). Ter plaatse van Cornelisland en Nieuw Reijerwaard worden nieuwe bedrijventerreinen gerealiseerd. Ook is er een winkelhart en twee wijkwinkelcentra aanwezig, bestaande uit het Dillenburgplein, Het Vlietplein en De Werf. De gemeente wordt doorsneden door drie grote snelwegen, de A15, A16 en A38. De A15 loopt vanuit het oosten naar het midden van de gemeente en kruist daar de A16 en buigt zich af richting het zuidwesten. De A16 loopt van het noordwesten naar het zuidoosten. De A38 is de kleinste snelweg in Nederland en ligt volledig binnen Ridderkerk. In het oosten van Ridderkerk bevindt zich de N915 en deze verbindt Ridderkerk over de rivier de Noord met Alblasserdam.

Figuur 2.4 – Kaart met bedrijventerreinen en wegen binnen de gemeente Ridderkerk.

2.2.4. Natuurgebieden en groenblauw-structuren

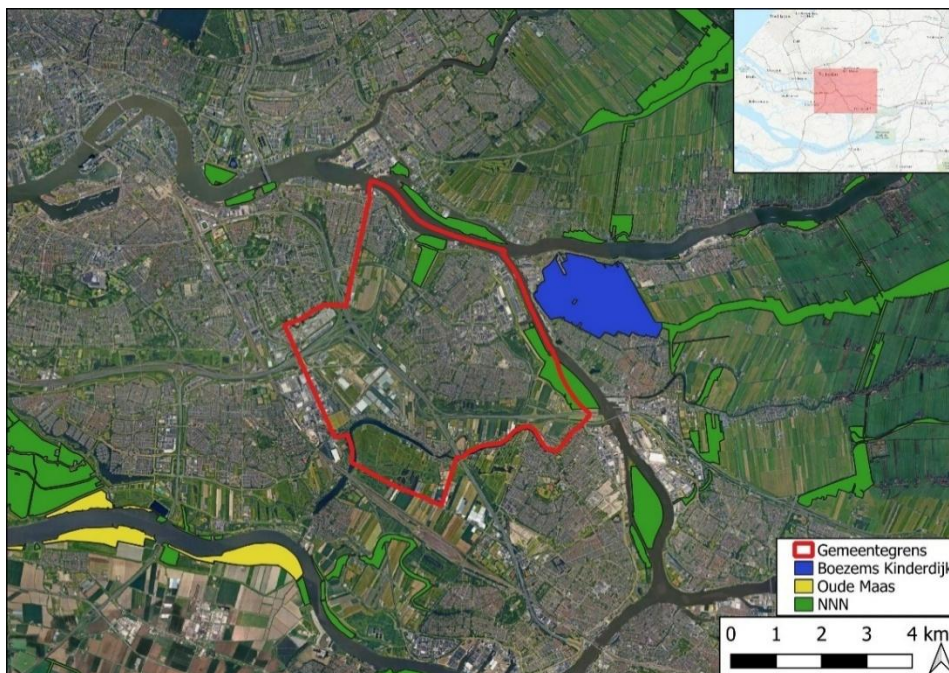
Groenblauwe structuren, zoals bomenrijen, bossen, parken, watergangen en rivieren spelen een essentiële rol in het ecosysteem. Voor veel diersoorten bieden deze structuren belangrijke plekken voor voedselvoorziening en schuilplaatsen. Zo kunnen bomenrijen en watergangen door vleermuizen worden gebruikt om foerageergebieden of verblijfplaatsen te bereiken. Het verwijderen of verstoren van belangrijke vlieg- of verbindingroutes kan er echter voor zorgen dat vleermuizen hun foerageergebieden niet meer kunnen bereiken, wat hun voedselvoorziening ernstig in gevaar brengt. Daarom is het van cruciaal belang om binnen het SMP de ecologische verbindingen tussen en binnen wijken te versterken. Dit draagt bij aan een robuuster ecologisch netwerk voor diverse soorten.

Figuur 2.5 – Biotopenkaart met groenblauwe-elementen in de gemeente Ridderkerk.

Binnen de gemeente Ridderkerk zijn drie gebieden aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN) (Figuur 2.6). Eén van deze gebieden is het Donckse Bos. Het Donckse Bos is een oude Engelse Landschapstuin van ongeveer 22 hectare en is in de 18de eeuw aangelegd. In het park staan enkele oude beuken, eiken, Japanse notenbomen en platanen. In dit park zijn daarnaast een aantal meren aanwezig. In het oosten van Ridderkerk bevindt zich de Crezéepolder, deze polder is ongeveer 50 hectare en is in 2016 aangelegd. Deze polder is onder invloed van de getijdenrivier de Noord. Met eb komen de slikken droog te liggen en met vloed vullen de geulen en kreken zich met zoet water. Ten westen van de Crezéepolder ligt de Ridderkerkse Griend (circa 12 hectare). Dit wilgenvloedbos is sinds de 19de eeuw in gebruik als hakgriend. Het wilgenvloedbos staat ook in verbinding met het water van en wordt beïnvloed door de getijdenrivier de Noord.

Net buiten de gemeente ligt Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk en verscheidene NNN-gebieden (Figuur 2.6). Binnen de gemeente zijn ook nog het Reijerpark, het Oosterpark en De Gorzen aanwezig. Ook zijn er veel water elementen (blauwe structuren) aanwezig in het buitengebied van de gemeente.

Figuur 2.6 – Natura 2000- en NNN gebieden binnen en buiten de gemeentegrenzen.

2.2.5. Agrarisch gebied

Voor agrarische gebieden geldt hetzelfde als voor natuurgebieden en groenblauwe structuren: van de beoogde SMP-soorten zijn deze onder andere van belang voor bepaalde vleermuissoorten. Sommige vleermuissoorten foerageren voornamelijk boven open agrarische gronden, waardoor deze gebieden van groot belang zijn voor hun voortbestaan. Het versterken van de ecologische verbindingen naar en van deze agrarische gebieden is dan ook een essentieel aspect van het versterken van het ecologisch netwerk binnen Ridderkerk.

Binnen de gemeente Ridderkerk is 10% van het totale oppervlakte van Ridderkerk cultuurgrond. Dit komt neer op circa 250 hectare agrarisch gebied. In zowel het westen, oosten als zuiden van de gemeente is agrarisch (polder)gebied aanwezig. De agrarische bedrijven bestaan uit akkerbouw, tuinbouw op open grond, tuinbouw onder glas en grasland (voor vee). Tussen de percelen liggen met name sloten. Binnen de gemeente zijn ook twee volkstuincomplexen aanwezig.

2.3. Stakeholders en actoren

Het SMP wordt opgesteld door de gemeente Ridderkerk. De gemeente is eigenaar van het SMP en wordt vergunninghouder voor de gehele gemeente. Particulieren en andere met de gemeente overeengekomen partijen kunnen gebruik maken van de vergunning van de gemeente. Voor particulieren wordt dit te zijner tijd geregeld via een meldingssysteem. Met de aanwezige woningcorporaties zal een overeenkomst aangegaan worden, waarin de verantwoordelijkheden en taken van de gemeente en de woningcorporatie concreet beschreven worden. Binnen de gemeente zijn drie woningcorporaties aanwezig. Met de woningcorporatie Wooncompas zijn door de gemeente reeds gesprekken gevoerd over participatie in het SMP. Voor de andere partijen, zoals VvE's en MKB, dient nog nader uitgewerkt te worden op welke wijze zij gebruik kunnen gaan maken van het SMP.

De beoogde gebruikers van het SMP betreffen:

- gemeente (vastgoed);
- drie woningcorporaties, dit zijn:
 - Wooncompas;
 - Woningbouwvereniging Samenwerking Slikkerveer;
 - Woningbouwvereniging Bolnes;
- Verenigingen van Eigenaren (VvE);
- particulieren;
- Midden en Klein Bedrijf (MKB) (buiten de bedrijventerreinen).

Hiernaast kan de gemeente overwegen om ook de volgende partijen te betrekken bij het SMP (middels informatieverstrekking):

- maatschappelijk vastgoed eigenaren;
- andere vastgoedbezitters binnen het SMP-gebied;
- aannemers;
- isolatiebedrijven;
- projectontwikkelaars;
- gebiedsbeheerders.

Naast de gebruikers van het SMP zijn er binnen de gemeente Ridderkerk ook andere actoren aanwezig die op enig moment betrokken (kunnen) worden bij het opstellen van het SMP, de uitvoering van het SMP of de monitoring van het SMP. Deze partijen zijn op dit moment nog niet benaderd voor een eventuele bijdrage of samenwerking. Dit betreffen onder andere:

- Stichting Natuurbeheer Waalbos (SNW);
- Natuurvereniging Eiland IJsselmonde;
- NME-Centrum De Groene Draak;

2.4. Beschrijving werkzaamheden

Een SMP kan voor verschillende doeleinden gebruikt worden. Voor SMP's in de bebouwde omgeving is onderstaand een (niet limitatieve) voorbeeldlijst met werkzaamheden, activiteiten en ingrepen opgenomen. Deze lijst is afkomstig en één op één overgenomen uit de Handleiding Quickscan SMP's Zuid Holland van ODH (Concept versie, juni 2025). De gemeente Ridderkerk kan, eventueel in overleg met de betrokken stakeholders, deze lijst aanvullen of inkorten naar de eigen voorkeur, ambities en doelen van het SMP. Hierbij wordt geadviseerd om deze lijst, in grote lijnen, gereed te hebben bij de uitvraag offerte in de aanbestedingsfase.

Bouwkundige werkzaamheden:

- Realiseren van een aan- of uitbouw op de begane grond;
- Realiseren van een (dak)terras;
- Plaatsen van, en werkzaamheden aan, dakkapellen of nokverhoging;
- Verwijderen van schoorstenen.

Na-isolatie

Gevelisolatie:

- van de spouwmuur door het aanbrengen van isolatiemateriaal in de spouw;
- aan de buitenzijde door het bevestigen van isolatiemateriaal aan de buitenkant van de gevels, afgewerkt met pleisterwerk of een andere bekleding;
- aan de binnenzijde door middel van het aanbrengen van isolatiemateriaal aan de binnenkant van de gevels;
- door het aanbrengen van isolatiemateriaal achter borstwering of gevelbetimmering.

Dakisolatie:

- van binnenuit door middel van het aanbrengen van isolatiemateriaal op of onder de zoldervloer;
- van binnenuit door middel van het aanbrengen van isolatiemateriaal aan de binnenzijde van het dak;
- van buitenaf door middel van het aanbrengen van isolatiemateriaal onder de dakpannen/dakbedekking;
- isolatie van een plat dak middels het ophogen van de dakrand en het aanbrengen van isolatiemateriaal aan de buitenzijde.

Overige isolerende werkzaamheden:

- Vloer- of kruipruimte isolatie door middel van het aanbrengen van isolatiemateriaal zoals EPS-parels, purschuim of isolatiefolie;
- Glasvervanging (HR+++ of triple glas);
- Kozijnvervanging of kozijnverbetering door middel van een goede afdichting rondom ramen en deuren.

Renovatie en planmatig onderhoud

- Onderhoud aan dakgoten en regenpijpen;
- Schilderwerkzaamheden;
- Onderhoud aan uitwendige ventilatie of airconditioning;
- Herstellen/vernieuwen van het voegwerk en scheurherstel van gevels;
- Vervangen van gevelbeplating;
- Dakrenovatie;
- Renovatie balkons;
- Dilatatie- en kitwerk;
- Gevelreiniging;
- Vervangen en/of bijplaatsen van muurankers;
- Nazien en herstellen van hang- en sluitwerk.

Sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden

- Sloop van bestaande bebouwing;
- Verwijderen van aanwezige groenstructuren in aangelegene tuinen;
- Verwijderen van open water in aangelegene tuinen;
- Verwijderen en sloop van schuurtjes, opstallen, schuttingen en muren in aangelegene tuinen;
- Nieuwbouw incl. herinrichting terrein ter plaatse van gesloopte bebouwing.

Ondersteunende werkzaamheden

- Plaatsen van steigers en werkplatforms nodig voor de uitvoering van werkzaamheden;
- Verwijderen van gevelgroen nodig voor de uitvoering van werkzaamheden;
- Verwijderen van groen tot 1 meter van de gevel nodig voor de uitvoering van werkzaamheden;
- Inspectie van muurankers (inclusief boorwerkzaamheden);
- Asbestonderzoek ten behoeve van asbestinventarisaties (inclusief boorwerkzaamheden).

Installatietechnische werkzaamheden

- Plaatsen, verwijderen of vervangen van pv-panelen op daken;
- Plaatsen van ventilatievoorzieningen op het dak of in de gevel (inclusief boorwerkzaamheden).

3. Onderzoeksmethodiek

3.1. Soortbepaling

De gemeente Ridderkerk heeft aangegeven dat de aanleiding van het SMP primair gericht is op verduurzaming, woningopgave en renovatie. Om deze reden is de quickscan primair gericht op het in beeld brengen van de (potentieel) aanwezige en beschermde gebouwbewonende soorten binnen de gemeente Ridderkerk. Hieronder wordt verstaan:

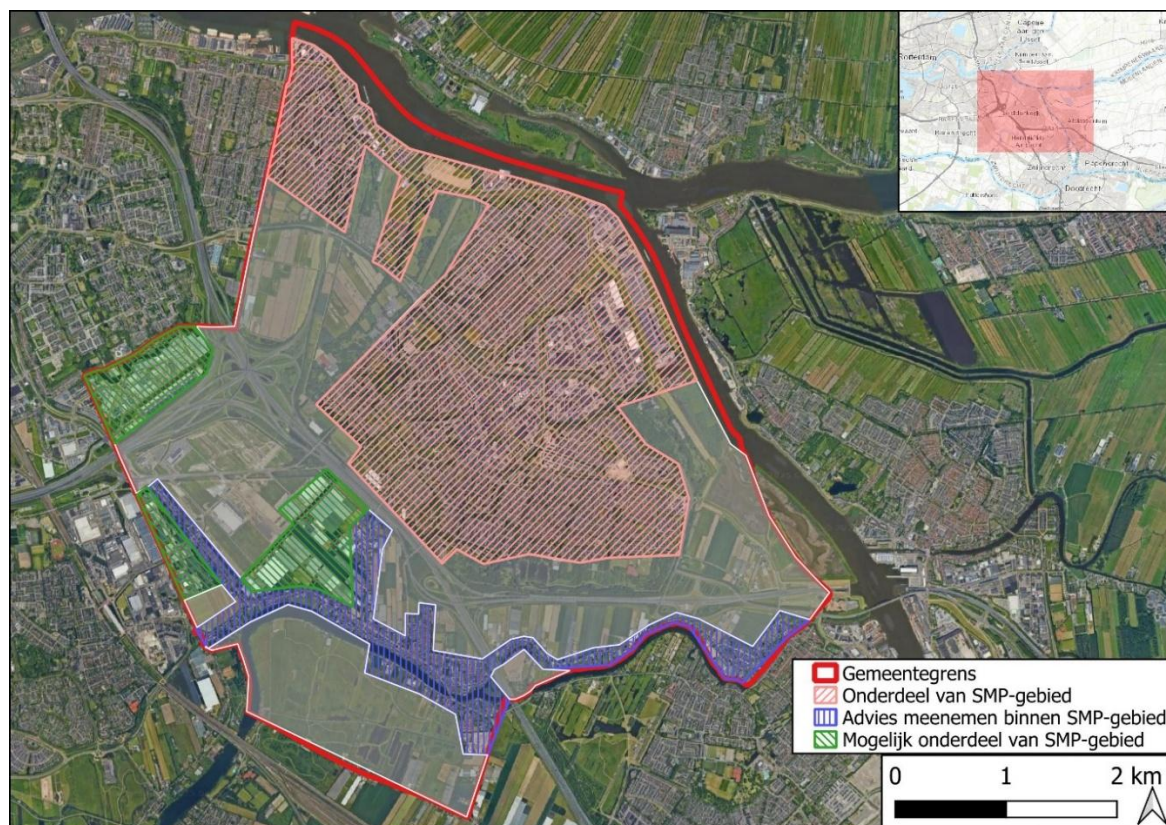
- Soortgroepen die nest- en/of verblijfplaatsen (kunnen) hebben in bebouwing.
 - Gebouwbewonende vogels met jaarrond beschermde rust- en/of verblijfplaatsen;
 - Gebouwbewonende vleermuissoorten;
 - Vogels van categorie 5 die nest- en/of rustplaatsen hebben in gebouwen;
- Soortgroepen die bebouwing gebruiken als rust- en/of schuilplaats.
 - Marterachtigen.

Overige soorten behoren op voorhand niet tot de scope van het SMP en worden in de quickscan buiten beschouwing gelaten.

3.2. Bepaling onderzoeksgebied

Eén van de doelen van de quickscan is het geven van handvatten aan de gemeente om het uiteindelijke SMP-gebied te bepalen.

Aangezien de aanleiding van het SMP de grootschalige verduurzamingsopgave, woningopgave en renovatie betreft, zullen de woonkernen met bebouwing in ieder geval tot het SMP-gebied gaan behoren. Er is nog niet besloten of bedrijventerreinen en, in hoeverre, specifieke objecten als landgoederen, kerken, moskee, opstallen, boerderijen en lintbebouwing in het SMP opgenomen gaan worden (Figuur 3.1). Eén van de doelen van deze quickscan is het inzichtelijk maken van de consequenties van het opnemen van deze gebieden en objecten in de reikwijdte van het SMP voor de nulmeting en in een later stadium de stakeholders, maatregelen en monitoring. Deze gebieden en objecten worden daarom wel meegenomen in het onderzoeksgebied van voorliggende quickscan.

Figuur 3.1 – Gebieden welke onderdeel zijn van het SMP-gebied en gebieden die mogelijk onderdeel worden van het SMP-gebied.

Omdat het SMP zich primair richt op de gebouwde bewonende soorten zijn natuurgebieden en landgoederen niet specifiek meegenomen in het onderzoeksgebied voor het SMP. Hierbij is wel rekening gehouden met de invloed van groen- en natuurgebieden in en rondom de gemeente op (potentiële) ecologische netwerken en leefgebieden van de beoogde en potentiële SMP-soorten.

Hiermee bestaat het onderzoeksgebied van deze quickscan uit:

- de woonkernen;
- industrieterrein;
- lintbebouwing;
- specifieke objecten binnen het bebouwde gebied als kerken en moskee.

Voor het opstellen van het SMP wordt rekening gehouden met de randvoorwaarde dat een SMP-gebied altijd uit één of meer aaneengesloten gebied(en) moet bestaan. Hierbij worden losse woonkernen (dorpen) als aparte onderzoeksgebieden beschouwd, die wel onder één SMP kunnen vallen.

3.3. Literatuuronderzoek

Het literatuuronderzoek is uitgevoerd door het raadplegen van de beschikbare (ecologische) informatie binnen of in de omgeving van het onderzoeksgebied. Als bronnen is gebruik gemaakt van:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna Uitvoerportaal, 2025);
- Soortenkaart Zuid-Holland: Soortenbescherming provincie Zuid-Holland (Soorten Kansen Kaart - Provincie Zuid-Holland, 2025);
- Verspreidingsatlassen;
- BAG-viewer (BAG GeoPackage, 2024);
- Platte dakenkaart (Platte daken in Nederland (BAG), 2024).

In de NDFF is een zoekradius van vijf kilometer rondom de gemeentegrens gehanteerd. Hierbij is in eerste instantie gekeken naar waarnemingen van beschermde soorten die in de afgelopen tien jaar zijn geregistreerd. Deze waarnemingen worden gebruikt als indicatie voor mogelijke aanwezigheid van soorten in het onderzoeksgebied. Voor aanvullende bronnen en verspreidingsdata buiten de NDFF is nagegaan of in de afgelopen drie jaar relevante gegevens beschikbaar zijn. Tevens is de Soortenkanskaart van Zuid-Holland gebruikt om de potentiële aanwezigheid van beschermde soorten en hun functies binnen de gemeentegrenzen te beoordelen.

3.4. Verkennend veldbezoek

Het verkennend veldbezoek is uitgevoerd met de fiets, waarbij het volledige onderzoeksgebied systematisch is doorkruist. Hierbij is rekening gehouden met de wijken en eventuele toekomstige verdeling van deelgebieden. Dit veldbezoek had als doel de bevindingen uit het literatuuronderzoek te toetsen en aan te vullen en te bepalen welke wijken en buurten de meeste potentie hebben voor het komende soortgericht onderzoek. Tijdens het veldbezoek is gelet op ecologische kenmerken die bepalend zijn voor de aanwezigheid en potentie van beschermde soorten en hun functies binnen de buurten en wijken. Bij het veldbezoek zijn de kenmerken globaal in beeld gebracht en niet specifiek per woning of gebouw. Hierbij is specifiek aandacht besteed aan:

- Bouwstijl en opbouw van wijken en afzonderlijke bijzondere of markante panden;
- Aan- of afwezigheid van spouwmuren;
- Aan- of afwezigheid van hellende daken met dakpannen, inclusief mogelijkheden voor toegang onder pannen of dakranden;
- De aanwezigheid, omvang en samenhang van groene structuren en elementen (zoals tuinen, plantsoenen, bomenrijen en verbindingen daartussen);
- De mate van variatie binnen een wijk;
- Lokalisatie en karakterisering van wijken die nog niet duidelijk waren gedefinieerd op basis van het literatuuronderzoek.

Door deze kenmerken in kaart te brengen is gecontroleerd of de potentie-inschattingen op basis van de NDFF-gegevens, de BAG-viewer (bouwjaar woningen) en platte dakenkaart overeenkomen met de situatie in het veld. Waar verschillen werden geconstateerd, is de beoordeling aangepast of aangevuld. Het veldbezoek heeft daarnaast praktische informatie opgeleverd voor de voorbereiding van het soortgericht onderzoek, zoals:

- De tijd die benodigd is om wijken effectief te onderzoeken;
- Mogelijke indelingen in onderzoekszones of deelgebieden;
- De verwachte aanwezigheid van soortspecifieke habitats en functies.

Op basis van een combinatie van het literatuuronderzoek en het veldbezoek is per wijk een eerste beoordeling gemaakt van de geschiktheid. Deze beoordeling is gebaseerd op parameters zoals de beschikbaarheid van nest-, verblijf- en foerageerplaatsen, de ruimtelijke samenhang en de toegankelijkheid van groene verbindingen. Dit vormt de onderbouwing voor de verdere onderzoeksstrategie in het soortgerichte vervolgonderzoek.

4. Resultaten

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van de quickscan. Op basis van het bronnenonderzoek is in beeld gebracht welke soorten specifiek in de gemeente Ridderkerk voorkomen. Vervolgens zijn op basis van de gebiedskenmerken de potenties van het gebied voor deze betreffende soorten beschreven.

4.1. Resultaten literatuuronderzoek

Op basis van het literatuuronderzoek is vastgesteld dat de volgende soorten binnen, of in een straal van 5 km, van de gemeentegrenzen van Ridderkerk in de afgelopen tien jaar tenminste eenmaal waargenomen zijn:

Gebouwbewonende vogels met jaarrond beschermde rust- en/of nestplaatsen van categorie 1 t/m 4:

- Steenuil;
- Gierzwaluw;
- Huismus;
- Kerkuil;
- Slechtvalk.

Gebouwbewonende vogels met jaarrond beschermde rust- en/of nestplaatsen van categorie 5:

- Boerenzwaluw;
- Bosuil;
- Huiszwaluw;
- Spreeuw;
- Torenvalk;
- Zwarte roodstaart.

Vleermuizen, gebouwbewonend:

- Gewone dwergvleermuis;
- Ruige dwergvleermuis;
- Kleine dwergvleermuis;
- Gewone grootoorvleermuis
- Laatvlieger;
- Meervleermuis;
- Tweekleurige vleermuis.

Grondgebonden zoogdieren:

- Boomarter;
- Steenarter.

Ook de rosse vleermuis en watervleermuis zijn in of in de omgeving van de gemeente Ridderkerk waargenomen. Binnen Nederland betreffen dit soorten die niet of alleen bij hele hoge uitzondering verblijfplaatsen hebben in gebouwen. Om deze reden worden deze twee soorten niet meegenomen in de scope van het SMP (BIJ12, 2017b; BIJ12, 2017c).

Hoewel er geen waarnemingen geregistreerd zijn, is bekend dat ook de baardvleermuis in de omgeving van Ridderkerk voorkomt (Baardvleermuis, 2025). Om deze reden wordt ook deze soort meegenomen in de gebiedenanalyse en potentiebepaling van de quickscan.

Op voorhand wordt geadviseerd om de steenuil, kerkuil, slechtvalk, bosuil, torenvalk en zwarte roodstaart niet te onderzoeken. De benodigde onderzoeksinspanning is onevenredig groot ten overstaande van de winst voor de uit te voeren werkzaamheden. De genoemde soorten komen sporadisch voor in het SMP-gebied en alleen bij of in specifieke objecten en/of habitatten (boerderijschuren, kerken, industrieterreinen) of locaties (buitengebieden). De soorten steenuil, kerkuil, slechtvalk, bosuil en torenvalk lenen zich niet voor een gestandaardiseerde aanpak en/of hebben weinig baat bij een SMP voor de beoogde werkzaamheden in bebouwd gebied. De zwarte roodstaart is een soort die hoofdzakelijk voorkomt op industrieterreinen.

Valken- en uilensoorten komen veel voor op hogere (kerk)torens/gebouwen, binnen de gemeente zijn 50 waarnemingen gedaan van de slechtvalk, 338 van de torenvalk en 9 keer van de kerkuil en 50 maal van de bosuil. Uit overleg met de gemeente is naar voren gekomen dat de kerken en moskee binnen de gemeente actief bezig zijn met verduurzamen, waardoor het mogelijk tóch waardevol kan zijn om de valken- en uilensoorten te onderzoeken. Deze soorten worden frequent waargenomen in de gemeente én de natuurvereniging Eiland IJsselmonde hecht veel waarde aan (roof)vogelsoorten.

4.2. Resultaten gebiedsanalyse

Op basis van de resultaten van het literatuuronderzoek, de gebiedskenmerken en het uitgevoerde veldbezoek zijn de potenties voor de genoemde soorten per wijk bepaald van het SMP-gebied.

De resultaten van dit hoofdstuk worden in beeld gebracht middels potentiekaarten. In de potentiekaarten is de potentie van de bebouwing voor de beschermde soorten op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt. Deze potentiekaarten zijn opgenomen in Bijlage 6.

Onderstaand worden de potenties per wijk nader beschreven. Zie paragraaf 2.2.1 voor de beschrijving van de wijken. In de onderstaande tabellen is onderscheid gemaakt tussen kleine verblijfplaatsen, bestaande uit zomer-, transitie-, paar- en kleine winterverblijfplaatsen en paarterritoria, kraamverblijfplaats en massawinterverblijfplaats.

4.2.1. Centrum

Vanwege de aanwezigheid van rijwoningen met dakpannen en groene elementen aan de randen van de wijk, is deze wijk potentieel aantrekkelijk voor nestplaatsen van huismus, gierzwaluw en spreeuw. Op basis van de gebiedskenmerken heeft deze wijk potentie voor deze soorten.

Vanwege de afwezigheid van stallen, locaties om nestmateriaal te verzamelen, open gebieden en het ontbreken van (zichtbare) nesten binnen het Centrum, is in deze wijk geen potentie voor nestplaatsen van boerenzwaluw en huiszwaluw.

Vanwege de aanwezigheid van rijwoningen met dakpannen en groene elementen aan de randen van de wijk en het stedelijke karakter van het centrum, is deze wijk potentieel aantrekkelijk voor verblijfplaatsen (zie Tabel 4.1 voor exacte functies) van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en baardvleermuis.

Binnen het Centrum zijn meerdere objecten aanwezig met een potentiële bijzondere waarde. Dit betreffen de Elimkerk, Singelkerk en De levensbron. De Singelkerk heeft potentie voor de gewone grootoorvleermuis als zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaats. De kerk is ook geschikt als massawinterverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis. De overige kerken (Elimkerk en De levensbron) zijn dusdanig klein en hebben geen (klassieke) kerktoeren, waardoor er geen potentie is voor bijzondere functies van de gewone grootoorvleermuis en massawinterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in deze kerken. Ook zijn er geen andere (hoge) gebouwen aanwezig die dienst kunnen doen als massawinterverblijfplaatsen binnen Centrum. Zie ook Bijlage 5 (Bijlage-figuur 2).

De gehele wijk is omgeven door bebouwd gebied, zowel de boom- als de steenmarter komt voor in gebouwen die met name in of aan de rand van het bos staan. De steenmarter begeeft zich ook wel in kruipruimtes en op zolders, maar ook in spouwmuren of ruimten onder de dakbedekking. Deze soort is een cultuurvolger en komt tegenwoordig ook meer in steden voor. Echter is de potentie voor het voorkomen van deze soort midden in het centrum zeer laag, daarom is voor beide soorten weinig tot geen potentie in het Centrum.

Tabel 4.1 – De vogel- en vleermuissoorten en bijbehorende ecologische functies die potentieel verwacht worden binnen de wijk Centrum (groen = potentie; rood = geen potentie; grijs = functie niet bestaand voor deze soort).

Soort	Kleine verblijfplaatsen	Kraamverblijfplaats	Massawinterverblijfplaats	Belangrijk foerageergebied	Belangrijke migratieroute	Nestplaats	Verblijfplaats
Gierzwaluw							
Huismus							
Boerenzwaluw							
Huiszwaluw							
Spreeuw							
Gewone dwergvleermuis							
Ruige dwergvleermuis							
Kleine dwergvleermuis							
Gewone grootoorvleermuis							
Laatvlieger							
Meervleermuis							
Tweekleurige vleermuis							
Baardvleermuis							
Boommarter							
Steenmarter							

4.2.2. West

Ongeveer de helft van de wijk West bestaat uit bebouwing en de andere helft uit groene elementen. Vanwege de aanwezigheid van rijwoningen met dakpannen en groene elementen is de wijk aantrekkelijk voor nestplaatsen van huismus, gierzwaluw en spreeuw.

Vanwege de afwezigheid van stallen, locaties om nestmateriaal te verzamelen, open gebieden en het ontbreken van (zichtbare) nesten binnen de wijk West, is in deze wijk geen potentie voor nestplaatsen van boerenzwaluw en huiszwaluw.

Vanwege de aanwezigheid van rijwoningen met dakpannen en groene elementen binnen de wijk en de woningen met platte daken, maar wel met spouwmuren heeft deze wijk potentie voor verblijfplaatsen (zie Tabel 4.2 voor exacte functies) van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en baardvleermuis.

Binnen de wijk zijn verschillende objecten/structuren aanwezig met een potentiële bijzondere waarde. Dit betreffen hoge flats met veel groen rondom. Deze flats hebben potentie voor de gewone dwergvleermuis als massawinterverblijfplaats en voor de tweekleurige vleermuis als paarverblijfplaats. Ook staat in deze wijk de Goede Herderkerk, deze kerk heeft geen (klassieke) kerktoren, waardoor geen potentie is voor bijzondere functies van de gewone grootoorvleermuis of massawinterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in deze kerk. Zie ook Bijlage 5 (Bijlage-figuur 2).

De wijk is ten zuiden en westen omgeven door open landschappen, waar voldoende schuilmogelijkheden zijn, zoals struiken en bomen. Zowel de boom- als de steenmarter komt voor in gebouwen die met name in of aan de rand van het bos staan. De steenmarter begeeft zich ook wel in kruipruimtes en op zolders, maar ook in spouwmuren of ruimten onder de dakbedekking. Deze soort is een cultuurvolger en komt tegenwoordig ook meer in steden voor. Aan de zuid- en westzijde van de wijk is potentie voor het voorkomen van deze soorten.

Tabel 4.2 – De vogel- en vleermuissoorten en bijbehorende ecologische functies die potentieel verwacht worden binnen de wijk West (groen = potentie; rood = geen potentie; grijs = functie niet bestaand voor deze soort).

Soort	Kleine verblijfplaatsen	Kraamverblijfplaats	Massaoverblijfsplaats	Belangrijk foeragegebied	Belangrijke migratieroute	Nestplaats	Verblijfplaats
Gierzwaluw							
Huismus							
Boerenwaluw							
Huiswaluw							
Spreeuw							
Gewone dwergvleermuis							
Ruige dwergvleermuis							
Kleine dwergvleermuis							
Gewone grootvleermuis							
Laatvlieger							
Meervleermuis							
Tweekleurige vleermuis							
Baardvleermuis							
Boommarter							
Steenmarter							

4.2.3. Oost

Ongeveer tweederde van de wijk Oost bestaat uit bebouwing en het overige deel uit (oudere) groene elementen. Vanwege de aanwezigheid van rijwoningen met dakpannen en voldoende groene elementen is de wijk potentieel aantrekkelijk voor nestplaatsen van huismus, gierzwaluw en spreeuw. Ook zijn er hogere woningen aanwezig met een plat dak, waar tussen de gootbekisting en de muur ruimte aanwezig is die potentieel aantrekkelijk is voor nestplaatsen van de gierwaluw.

Vanwege de afwezigheid van stallen, locaties om nestmateriaal te verzamelen, open gebieden en het ontbreken van (zichtbare) nesten binnen de wijk West, is in deze wijk geen potentie voor nestplaatsen van boerenwaluw en huiswaluw.

Vanwege de aanwezigheid van rijwoningen met dakpannen en voldoende groene elementen binnen de wijk en de woningen met platte daken, maar wel met spouwmuren heeft dit deel van de wijk potentie voor verblijfplaatsen (zie Tabel 4.3 voor exacte functies) van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, gewone grootvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en baardvleermuis.

Binnen de wijk Oost is een object aanwezig met een potentiële bijzondere waarde. Dit betreft een hoog (flat)gebouw met voldoende buffering, deze flat heeft potentie voor de gewone dwergvleermuis als massawinterverblijfplaats. Zie ook Bijlage 5 (Bijlage-figuur 2).

De wijk is ten zuiden zuiden omgeven door open landschappen en natuurgebied, waar voldoende schuilmogelijkheden zijn, zoals struiken en bomen. Zowel de boom- als de steenmarter komt voor in gebouwen die met name in of aan de rand van het bos staan. De steenmarter begeeft zich ook wel in kruipruimtes en op zolders, maar ook in spouwmuren of ruimten onder de dakbedekking. Deze soort is een cultuurvolger en komt tegenwoordig ook meer in steden voor. Aan de zuidzijde van deze wijk is potentie voor het voorkomen van deze soorten.

Tabel 4.3 – De vogel- en vleermuissoorten en bijbehorende ecologische functies die potentieel verwacht worden binnen de wijk Oost (groen = potentie; rood = geen potentie; grijs = functie niet bestaand voor deze soort).

Soort	Kleine verblijfplaatsen	Kraamverblijfplaats	Massawinterverblijfplaats	Belangrijk foerageergebied	Belangrijke migratieroute	Nestplaats	Verblijfplaats
Gierzwaluw							
Huismus							
Boerenwaluw							
Huiswaluw							
Spreeuw							
Gewone dwergvleermuis							
Ruige dwergvleermuis							
Kleine dwergvleermuis							
Gewone grootoorvleermuis							
Laatvlieger							
Meervleermuis							
Tweekleurige vleermuis							
Baardvleermuis							
Boommarter							
Steenmarter							

4.2.4. Drievliet

Ook de wijk Drievliet bestaat voor ongeveer tweederde uit bebouwing en het overige deel uit (oudere) groene elementen. Vanwege de aanwezigheid van rijwoningen met dakpannen en voldoende groene elementen, is de wijk potentieel geschikt voor nestplaatsen van huismus, gierzwaluw en spreeuw. Ook zijn er hogere woningen aanwezig met een plat dak, waar tussen de gootbekisting en de muur ruimte aanwezig is die potentieel aantrekkelijk is voor nestplaatsen van de gierwaluw.

Uit de NDFF is in het zuiden van de wijk Drievliet tussen alle groenvoorzieningen, bij een landhuis, een ongevalideerd nest van een boerenwaluw geconstateerd. Echter wordt er ter plaatse van de woonkern van Drievliet lage potentie verwacht voor de boerenwaluw. Vanwege de afwezigheid van stallen, locaties om nestmateriaal te verzamelen, open gebieden en het ontbreken van (zichtbare) nesten binnen de wijk West, is in deze wijk geen potentie voor nestplaatsen van huiswaluw.

Vanwege de aanwezigheid van rijwoningen met dakpannen en voldoende groene elementen binnen de wijk en de woningen met platte daken, maar wel met spouwmuren, is deze wijk potentieel aantrekkelijk voor verblijfplaatsen (zie Tabel 4.4 voor exacte functies) van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en baardvleermuis niet uitgesloten.

Binnen de wijk Drievliet zijn een drietal objecten aanwezig met een potentiële bijzondere waarde. Dit betreffen hoge (flat)gebouwen met voldoende buffering, waardoor deze flatgebouwen potentie hebben voor de gewone dwergvleermuis als massawinterverblijfplaats en de Ichthuskerk. Deze kerk heeft geen (klassieke) kerktoeren, waardoor geen potentie is voor bijzondere functies van de gewone grootoorvleermuis of massawinterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in deze kerk. Zie ook Bijlage 5 (Bijlage-figuur 2).

De wijk is ten zuiden omgeven door open landschappen en natuurgebied, waar voldoende schuilmogelijkheden zijn, zoals struiken en bomen. Zowel de boom- als de steenmarter komt voor in gebouwen die met name in of aan de rand van het bos staan. De steenmarter begeeft zich ook wel in kruipruimtes en op zolders, maar ook in spouwmuren of ruimten onder de dakbedekking. Deze soort is een cultuurvolger en komt tegenwoordig ook meer in steden voor. Aan de zuidzijde van deze wijk is potentie voor het voorkomen van deze soorten.

Tabel 4.4 – De vogel- en vleermuissoorten en bijbehorende ecologische functies die potentieel verwacht worden binnen de wijk Drievliet (groen = potentie; rood = geen potentie; grijs = functie niet bestaand voor deze soort).

Soort	Kleine verblijfplaatsen	Kraamverblijfplaats	Massawinterverblijfplaats	Belangrijk foerageergebied	Belangrijke migratieroute	Nestplaats	Verblijfplaats
Gierzwaluw							
Huismus							
Boerenzwaluw							
Huiszwaluw							
Spreeuw							
Gewone dwergvleermuis							
Ruige dwergvleermuis							
Kleine dwergvleermuis							
Gewone grootoorvleermuis							
Laatvlieger							
Meervleermuis							
Tweekleurige vleermuis							
Baardvleermuis							
Boommarter							
Steenmarter							

4.2.5. Het Zand

Het Zand is een volledig bebouwde wijk en bevat minder groen dan de wijk Drievliet. Wel staan er veel eensgezinswoningen met dakpannen daken en voldoende groene elementen binnen de wijk, waardoor deze wijk potentieel geschikt is voor nestplaatsen van huismus, gierzwaluw en spreeuw.

Vanwege de afwezigheid van stallen, locaties om nestmateriaal te verzamelen, open gebieden en het ontbreken van (zichtbare) nesten binnen de wijk West, is in deze wijk geen potentie voor nestplaatsen van boerenwaluw en huiswaluw.

Vanwege de aanwezigheid van eengezinswoningen met dakpannen daken is deze wijk potentieel aantrekkelijk voor verblijfplaatsen (zie Tabel 4.5 voor exacte functies) van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en baardvleermuis.

In het Zand zijn geen objecten/structuren aanwezig met een potentiële bijzondere waarde.

Bijna de gehele wijk is omgeven door bebouwd gebied, zowel de boom- als de steenmarter komt voor in gebouwen die met name in of aan de rand van het bos staan. De steenmarter begeeft zich ook wel in kruipruimtes en op zolders, maar ook in spouwmuren of ruimten onder de dakbedekking. Deze soort is een cultuurvolger en komt tegenwoordig ook meer in steden voor. Ten noordoosten van het Zand bevindt zich open gebied, maar deze locaties zijn marginaal geschikt, daarom is voor beide soorten weinig tot geen potentie in het het Zand.

Tabel 4.5 – De vogel- en vleermuissoorten en bijbehorende ecologische functies die potentieel verwacht worden binnen de wijk Het Zand (groen = potentie; rood = geen potentie; grijs = functie niet bestaand voor deze soort).

Soort	Kleine verblijfplaatsen	Kraamverblijfplaats	Massawinterverblijfplaats	Belangrijk foeragegebied	Belangrijke migratieroute	Nestplaats	Verblijfplaats
Gierzwaluw							
Huismus							
Boerenwaluw							
Huiswaluw							
Spreeuw							
Gewone dwergvleermuis							
Ruige dwergvleermuis							
Kleine dwergvleermuis							
Gewone grootoorvleermuis							
Laatvlieger							
Meervleermuis							
Tweekleurige vleermuis							
Baardvleermuis							
Boommarter							
Steenmarter							

4.2.6. Slikkerveer

Binnen de wijk Slikkerveer is ongeveer tweederde bebouwd gebied en eenderde bestaat uit het Donckse Bos. Van het bebouwde gebied wordt ongeveer tweederde geassocieerd met hoge potentie op de aanwezigheid van nestplaatsen van huismus, gierzwaluw en spreeuw. Er zijn woningen met dakpannen en voldoende groene elementen binnen de wijk aanwezig. Binnen de wijk zijn eerder waarnemingen geweest van een nestindicerende huiswaluw. Daardoor is deze wijk potentieel geschikt voor nestplaatsen van zowel de boerenwaluw en huiswaluw.

Vanwege de aanwezigheid van woningen met dakpannen daken en woningen met spouwmuren, deze woningen hebben potentie voor verblijfplaatsen (zie Tabel 4.6 voor exacte functies) van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en baardvleermuis.

In het noorden van Slikkerveer zijn verschillende hoge flats aanwezig. Deze flats hebben potentie voor de gewone dwergvleermuis als massawinterverblijfplaats en voor de tweekleurige vleermuis als paarverblijfplaats. Ook zijn in deze wijk een vijftal kerken aanwezig: Wilhelminakerk, Irenekerk, De Kern, Christus is Koning Kerk en Eben Haëzerkerk. Ook bevindt zich in deze wijk de Molukse Moskee Ridderkerk Bait Al-Rahmaan. De Wilhelminakerk heeft potentie voor de gewone grootoorvleermuis als zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaats. De kerk is ook geschikt als massawinterverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis. De overige kerken (Irenekerk, De Kern, Christus is Koning Kerk en Eben Haëzerkerk) en moskee (Bait Al-Rahmaan) zijn dusdanig klein en hebben geen (klassieke) kerktoeren, waardoor er geen potentie is voor bijzondere functies van de gewone grootoorvleermuis en massawinterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in deze kerken en moskee. Zie ook Bijlage 5 (Bijlage-figuur 2).

Ten westen van de wijk is open landschap en natuurgebied aanwezig, waar voldoende schuilmogelijkheden zijn, zoals struiken en bomen. Zowel de boom- als de steenmarter komt voor in gebouwen die met name in of aan de rand van het bos staan. De steenmarter begeeft zich ook wel in kruipruimtes en op zolders, maar ook in spouwmuren of ruimten onder de dakbedekking. Deze soort is een cultuurvolger en komt tegenwoordig ook meer in steden voor. Aan de westzijde van deze wijk is potentie voor het voorkomen van deze soorten.

Tabel 4.6 – De vogel- en vleermuissoorten en bijbehorende ecologische functies die potentieel verwacht worden binnen de wijk Slikkerveer (groen = potentie; rood = geen potentie; grijs = functie niet bestaand voor deze soort).

Soort	Kleine verblijfplaatsen	Kraamverblijfplaats	Massawinterverblijfplaats	Belangrijk foerageergebied	Belangrijke migratieroute	Nestplaats	Verblijfplaats
Gierzwaluw							
Huismus							
Boerenzwaluw							
Huiszwaluw							
Spreeuw							
Gewone dwergvleermuis							
Ruige dwergvleermuis							
Kleine dwergvleermuis							
Gewone grootoorvleermuis							
Laatvlieger							
Meervleermuis							
Tweekleurige vleermuis							
Baardvleermuis							
Boommarter							
Steenmarter							

4.2.7. Bolnes

De wijk Bolnes is voor ongeveer eenderde bebouwd gebied en tweederde bestaat uit groenvoorzieningen (Donksche Bos, sportpark, akkerland). De wijk bestaat uit woningen met dakpannen en heeft voldoende groene elementen. Binnen het bebouwde gebied is potentie aanwezig voor nestplaatsen van huismus, gierzwaluw en spreeuw. Binnen de wijk zijn eerder waarnemingen gedaan van nestindicerende huiszwaluwen en boerenzwaluw. De huis- en boerenzwaluwen komen over algemeen meer voor in de buitengebieden van deze wijk. Daardoor is de buitenzijde van deze wijk potentieel aantrekkelijk voor nestplaatsen van zowel de boerenzwaluw als de huiszwaluw.

Vanwege de aanwezigheid van woningen met dakpannen daken en woningen met spouwmuren, zijn de woningen in deze wijk potentieel geschikt voor verblijfplaatsen (zie Tabel 4.7 voor exacte functies) van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en baardvleermuis.

Verspreid over de gehele wijk zijn verschillende hoge flats aanwezig. Deze flats hebben potentie voor de gewone dwergvleermuis als massawinterverblijfplaats. Ook staan er in deze wijk een drietal kerken: Boezemkerk Bolnes, Gereformeerde Kerk Bolnes en Theresiakapel. De kerken zijn dusdanig klein en hebben geen (klassieke) kerktoeren, waardoor er geen potentie is voor bijzondere functies van de gewone grootoorvleermuis en massawinterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in deze kerken. Zie ook Bijlage 5 (Bijlage-figuur 2).

De wijk is ten zuiden en oosten omgeven door open landschappen en natuurgebied, waar voldoende schuilmogelijkheden zijn, zoals struiken en bomen. Zowel de boom- als de steenmarter komt voor in gebouwen die met name in of aan de rand van het bos staan. De steenmarter begeeft zich ook wel in kruipruimtes en op zolders, maar ook in spouwmuren of ruimten onder de dakbedekking. Deze soort is een cultuurvolger en komt tegenwoordig ook meer in steden voor. Aan de zuid- en oostzijde van deze wijk is potentie voor het voorkomen van deze soorten.

Tabel 4.7 – De vogel- en vleermuissoorten en bijbehorende ecologische functies die potentieel verwacht worden binnen de wijk Bolnes (groen = potentie; rood = geen potentie; grijs = functie niet bestaand voor deze soort).

Soort	Kleine verblijfplaatsen	Kraamverblijfplaats	Massawinterverblijfplaats	Belangrijk foerageergebied	Belangrijke migratieroute	Nestplaats	Verblijfplaats
Gierzwaluw							
Huisemus							
Boerenzwaluw							
Huiszwaluw							
Spreeuw							
Gewone dwergvleermuis							
Ruige dwergvleermuis							
Kleine dwergvleermuis							
Gewone grootoorvleermuis							
Laatvlieger							
Meervleermuis							
Tweekleurige vleermuis							
Baardvleermuis							

Boomarter							
Steenarter							

4.2.8. Rijsoord

Rijsoord is grotendeels onbebouwd en bestaat uit akkers, maar ook uit groene en blauwe structuren. Het bebouwde deel bestaat uit industrieterreinen en lintbebouwing. Voor deze beoordeling zijn de industrieterreinen binnen deze wijk buiten beschouwing gelaten, deze worden later behandeld in paragraaf 4.2.11. Wegens de aanwezigheid van woningen met dakpannen daken, overhangende daken/gootbekisting en voldoende groene elementen binnen de lintbebouwing, is deze wijk potentieel geschikt voor nestplaatsen van huismus, gierzwaluw, boerenzwaluw, huiszwaluw en spreeuw.

Vanwege de aanwezigheid van woningen met dakpannen daken en woningen met spouwmuren, is deze wijk potentieel aantrekkelijk voor verblijfplaatsen (zie Tabel 4.8 voor exacte functies) van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en baardvleermuis.

Binnen Rijsoord staan de Gereformeerde kerk Rijsoord en Nederlandse Hervormde kerk Rijsoord. Beide kerken hebben potentie voor de gewone grootoorvleermuis als zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaats. De kerk is ook geschikt als massawinterverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis. Zie ook Bijlage 5 (Bijlage-figuur 2)

De wijk betreft lintbebouwing en is algeheel omgeven door open landschappen en natuurgebied, waar voldoende schuilmogelijkheden zijn, zoals struiken en bomen. Zowel de boom- als de steenarter komt voor in gebouwen die met name in of aan de rand van het bos staan. De steenarter begeeft zich ook wel in kruipruimtes en op zolders, maar ook in spouwmuren of ruimten onder de dakbedekking. Deze soort is een cultuurvolger en komt tegenwoordig ook meer in steden voor. In de gehele deze wijk is potentie voor het voorkomen van deze soorten.

Tabel 4.8 – De vogel- en vleermuissoorten en bijbehorende ecologische functies die potentieel verwacht worden binnen de wijk Rijsoord (groen = potentie; rood = geen potentie; grijs = functie niet bestaand voor deze soort).

Soort	Kleine verblijfplaatsen	Kraamverblijfplaats	Massawinterverblijfplaats	Belangrijk foerageergebied	Belangrijke migratieroute	Nestplaats	Verblijfplaats
Gierzwaluw							
Huiszus							
Boerenzwaluw							
Huiszwaluw							
Spreeuw							
Gewone dwergvleermuis							
Ruige dwergvleermuis							
Kleine dwergvleermuis							
Gewone grootoorvleermuis							
Laatvlieger							
Meervleermuis							
Tweekleurige vleermuis							

Baardvleermuis							
Boommarter							
Steenmarter							

4.2.9. Oostendam

De wijk Oostendam is voor de helft bebouwd en bestaat grotendeels uit industrie en voor een deel uit lintbebouwing. In deze wijk wordt dit industrieterrein ook buiten beschouwing gelaten, deze worden behandeld in paragraaf 4.2.11. Verder is het noorden van deze wijk onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. Binnen deze wijk is lintbebouwing met daarin woningen met dakpannen daken, overhangende daken/gootbekisting en voldoende groene elementen binnen de lintbebouwing aanwezig. Op basis van de gebiedskenmerken heeft deze wijk een hoge potentie voor voor nestplaatsen van huismus, gierzwaluw, boerenwaluw, huiswaluw en spreeuw.

Vanwege de aanwezigheid van woningen met dakpannen daken en woningen met spouwmuren, is de wijk potentieel aantrekkelijk voor verblijfplaatsen (zie Tabel 4.9 voor exacte functies) van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en baardvleermuis.

Binnen Oostendam staat één kerk: de Immanuelkapel. Deze kerk is dusdanig klein en heeft geen (klassieke) kerktoren, waardoor er geen potentie is voor bijzondere functies van de gewone grootoorvleermuis en massawinterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in deze kerk.

De wijk betreft lintbebouwing en is algeheel omgeven door open landschappen en natuurgebied, waar voldoende schuilmogelijkheden zijn, zoals struiken en bomen. Zowel de boom- als de steenmarter komt voor in gebouwen die met name in of aan de rand van het bos staan. De steenmarter begeeft zich ook wel in kruipruimtes en op zolders, maar ook in spouwmuren of ruimten onder de dakbedekking. Deze soort is een cultuurvolger en komt tegenwoordig ook meer in steden voor. In de gehele deze wijk is potentie voor het voorkomen van deze soorten.

Tabel 4.9 – De vogel- en vleermuissoorten en bijbehorende ecologische functies die potentieel verwacht worden binnen de wijk Oostendam (groen = potentie; rood = geen potentie; grijs = functie niet bestaand voor deze soort).

Soort	Kleine verblijfplaatsen	Kraamverblijfplaats	Massawinterverblijfplaats	Belangrijk foerageergebied	Belangrijke migratieroute	Nestplaats	Verblijfplaats
Gierzwaluw							
Huiswaluw							
Boerenwaluw							
Huiswaluw							
Spreeuw							
Gewone dwergvleermuis							
Ruige dwergvleermuis							
Kleine dwergvleermuis							
Gewone grootoorvleermuis							
Laatvlieger							
Meervleermuis							

Tweekleurige vleermuis							
Baardvleermuis							
Boommarter							
Steenmarter							

4.2.10. Donkersloot

Donkersloot bestaat met name uit industrieterrein. Dit industrieterrein wordt wel behandeld, omdat deze door de wijken Centrum, Slikkerveer en Het Zand wordt omsloten en dit terrein daarmee een brug vormt tussen de woonkernen van Centrum en Slikkerveer. Een deel van Donkersloot is (in het noorden) onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. Binnen het industrieterrein staan her en der woningen verspreid, maar het grootste gedeelte van deze wijk bestaat uit (bakstenen) industriegebouwen met platte daken.

Vanwege de aanwezigheid van (bakstenen) industriegebouwen met mogelijk spouwmuren, is ook deze wijk potentieel aantrekkelijk voor verblijfplaatsen (zie Tabel 4.10 voor exacte functies) van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en baardvleermuis.

Binnen Donkersloot zijn geen objecten/structuren aanwezig met een potentiële bijzondere waarde.

Bijna de gehele wijk is omgeven door bebouwd gebied, zowel de boom- als de steenmarter komt voor in gebouwen die met name in of aan de rand van het bos staan. De steenmarter begeeft zich ook wel in kruipruimtes en op zolders, maar ook in spouwmuren of ruimten onder de dakbedekking. Deze soort is een cultuurvolger en komt tegenwoordig ook meer in steden voor. Ten zuidoosten van Donkersloot bevindt zich open gebied, maar deze wijk is marginaal geschikt aangezien het een industrieterrein betreft en er weinig schuilmogelijkheden zijn, daarom is voor beide soorten weinig tot geen potentie in het Donkersloot.

Tabel 4.10 – De vogel- en vleermuissoorten en bijbehorende ecologische functies die potentieel verwacht worden binnen de wijk Donkersloot (groen = potentie; rood = geen potentie; grijs = functie niet bestaand voor deze soort).

Soort	Kleine verblijfplaatsen	Kraamverblijfplaats	Massawinterverblijfplaats	Belangrijk foerageergebied	Belangrijke migratieroute	Nestplaats	Verblijfplaats
Gierzwaluw							
Huismus							
Boerenzwaluw							
Huiszwaluw							
Spreeuw							
Gewone dwergvleermuis							
Ruige dwergvleermuis							
Kleine dwergvleermuis							
Gewone grootoorvleermuis							
Laatvlieger							
Meervleermuis							
Tweekleurige vleermuis							

Baardvleermuis							
Boommarter							
Steenmarter							

4.2.11. Industrierterreinen

Zowel de wijken Cornelisland als Verenambacht bestaan uit industrierterreinen. De wijken Oostendam en Rijsoord bestaan voor een deel uit industrierterreinen.

Binnen de industrierterreinen staan voornamelijk (bakstenen) industriegebouwen met platte daken.

Vanwege de aanwezigheid van (bakstenen) industriegebouwen met mogelijk spouwmuren, zijn industrierterrein potentieel aantrekkelijk voor verblijfplaatsen (zie Tabel 4.11 voor exacte functies) van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en baardvleermuis.

Binnen de industrierterreinen zijn geen objecten/structuren aanwezig met een potentiële bijzondere waarde.

Bijna de gehele wijk is omgeven door bebouwd gebied, zowel de boom- als de steenmarter komt voor in gebouwen die met name in of aan de rand van het bos staan. De steenmarter begeeft zich ook wel in kruipruimtes en op zolders, maar ook in spouwmuren of ruimten onder de dakbedekking. Deze soort is een cultuurvolger en komt tegenwoordig ook meer in steden voor. Ten zuidoosten van Donkersloot bevindt zich open gebied, maar deze wijk is marginaal geschikt aangezien het een industrierterrein betreft en er weinig schuil mogelijkheden zijn, daarom is voor beide soorten weinig tot geen potentie in het Donkersloot.

Tabel 4.11 – De vogel- en vleermuissoorten en bijbehorende ecologische functies die verwacht worden binnen de industrierterreinen (groen = potentie; rood = geen potentie; grijs = functie niet bestaand voor deze soort).

Soort	Kleine verblijfplaatsen	Kraamverblijfplaats	Massawinterverblijfplaats	Belangrijk foerageergebied	Belangrijke migratieroute	Nestplaats	Verblijfplaats
Gierzwaluw							
Huismus							
Boerenzwaluw							
Huiszwaluw							
Spreeuw							
Gewone dwergvleermuis							
Ruige dwergvleermuis							
Kleine dwergvleermuis							
Gewone grootoorvleermuis							
Laatvlieger							
Meervleermuis							
Tweekleurige vleermuis							
Baardvleermuis							
Boommarter							

4.3. Effectenbeoordeling

De verdeling van de energielabels is niet direct per wijk te extraheren, omdat de verdeling van panden met lage energielabels (C of lager) niet geclusterd is in wijken, maar meer verspreid verdeeld is over de gemeente. Daarom is het op voorhand niet in te schatten in welke wijken de meeste isolatie-werkzaamheden zullen gaan plaatsvinden. Daarnaast wordt het SMP voor een bredere scope opgezet als alleen de verduurzamingsopgave. Ook werkzaamheden als verbouwingen, (grootschalig) onderhoud en renovatie behoren tot de reikwijdte van het SMP. Deze werkzaamheden zijn niet perse gebonden aan een bepaald type woning of specifiek gebied.

De gemeente heeft aangegeven dat de wijken Drievliet en Het Zand al een relatief hoge isolatiegraad kennen, waardoor de verwachting is dat hier beperkte verduurzamings- en isolatiewerkzaamheden gaan plaatsvinden. In Slikkerveer is de isolatiegraad overwegend matig. In Bolnes, Centrum-West en Centrum-Oost is een hoge mate van variatie aanwezig, deze wijken bevatten zowel goed geïsoleerde woningen als woningen met een zeer lage isolatiekwaliteit, dit duidt op een aanzienlijke verduurzamingsopgave. In zowel Oostendam als Rijsoord bestaat de woningvoorraad grotendeels uit oudere bebouwing met een lage isolatiegraad.

Wel is duidelijk dat als gevolg van de werkzaamheden die tot de scope van het SMP gaan behoren (mogelijk) aanwezige rust-, nest- en/of verblijfplaatsen van gierzwaluw, huismus, boerenzwaluw, huiszwaluw, spreeuw en vleermuizen verstoord, beschadigd en/of vernietigd kunnen worden. Ook kunnen individuen door de werkzaamheden worden verstoord, verwond of gedood als niet zorgvuldig gewerkt wordt. Hierdoor is sprake van overtreding van de Omgevingswet (Ow, zie ook Bijlage 1).

Potentie voor leefgebieden van boommarter en steenmarter bevinden zich met name in de buitenste delen van de wijken. Door de beoogde werkzaamheden worden de leefgebieden van deze soorten niet aangetast, waardoor hier geen sprake is van een overtreding van de Ow (zie ook Bijlage 1). Wel kunnen deze soorten baat hebben bij de uitvoering van een SMP door de algehele biodiversiteitsplus voor (kwalitatief) groen in het bebouwde gebied. Dit kan zorgen voor een versterking en uitbreiding van het potentiële leefgebied van deze soorten.

De werkzaamheden hebben betrekking op het bouwen, verbouwen of verduurzamen van de woningen, vastgoed van de gemeente en woningcorporaties en MKB in Ridderkerk. Deze werkzaamheden kunnen, indien niet zorgvuldig gewerkt wordt, het verstoren, verwonden en doden van individuen en beschadigen en vernietigen van nest- en/of verblijfplaatsen tot gevolg hebben. Nader onderzoek naar de aanwezigheid en verspreiding van de lokale populaties en de (kwetsbare) soort-functie combinaties van gierzwaluw, huismus, boerenzwaluw, huiszwaluw, spreeuw en vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, gewone grootvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, tweekleurige vleermuis, baardvleermuis) is noodzakelijk. Bij dit onderzoek dient inzichtelijk gemaakt te worden:

- Of de genoemde SMP-soorten aanwezig zijn in het SMP-gebied en in welke mate;
- Hoe groot (bij benadering) de lokale populatie is binnen het SMP-gebied;
- Inzicht in de verspreiding van de soorten in het SMP-gebied;
- Waar de kwetsbare soort-functie combinaties van de SMP-soorten aanwezig zijn. Dit betreffen:
 - Bolwerken en nestplaatsen van de genoemde vogelsoorten;
 - Functionele leefgebied van de huismus;
 - De kraam- en massawinterverblijfplaatsen van alle voorkomende vleermuissoorten;
 - Functionele leefgebied (vliegroutes en belangrijke foerageergebieden) van alle vleermuissoorten;
 - Bolwerken van paarterritoria van de gewone en ruige dwergvleermuis;
 - Satelietverblijfplaatsen van de meervleermuis.

In de wijken Centrum, West, Oost, Drievliet, Slikkerveer en Bolnes staan bijzondere objecten waar extra onderzoek naar bijvoorbeeld gewone grootvleermuis, massawinterverblijfplaatsen of paarverblijfplaatsen van de tweekleurige vleermuis noodzakelijk is. Voor deze (soorten) verblijfplaatsen is een aangepaste onderzoeksinspanning noodzakelijk.

5. Vaststelling en/of haalbaarheid ambitie(s), scope en reikwijdte

5.1. Advies betreffende scope en reikwijdte SMP gebied

De afdeling duurzaamheid van de gemeente Ridderkerk heeft, tijdens overleg op 7 november 2025, aangegeven dat de scope en reikwijdte van het SMP op hoofdlijnen gebaseerd wordt op de volgende punten;

- het isoleren van de bestaande woningvoorraad en vastgoed;
- diverse werkzaamheden aan gebouwen, waaronder, maar niet uitsluitend, onderhoud, renovatie, sloop-nieuwbouw en verbouwingen;
- gericht op particulieren, MKB, woningcorporaties en het vastgoed van de gemeente zelf;
- van toepassing op het hele bebouwde gebied van de gemeente Ridderkerk exclusief de industrieterreinen in de buitengebieden;
- standaardisatie van maatregelen voor bouwen, verbouwen of verduurzamen van woningen (i.r.t. soortenbescherming);
- lastenverlichting voor gebruikers van het SMP.

Onderstaand een advies met betrekking tot het vaststellen van de scope en reikwijdte voor het uiteindelijke SMP.

5.1.1. Begrenzing SMP-gebied

In overleg met de gemeente is bepaald voor welke wijken het SMP wordt opgesteld. Het is hierbij van belang of het Soortenmanagementplan zich beperkt tot de woonkernen of dat ook de bedrijventerreinen en de lintbebouwing in de buitengebieden onder het SMP zullen vallen. De bepaling van de gebiedsgrenzen beïnvloedt in belangrijke mate de selectie van de soorten waarvoor het SMP zal worden opgesteld.

In overleg met de gemeente is besloten om de lintbebouwing in het buitengebied wel op te nemen in het SMP, omdat de huidige bebouwing een relatief laag energielabel heeft en er tussen de lintbebouwing door een aantal kleine woonkernen liggen. Voor de lintbebouwing geldt dezelfde scope en reikwijdte als voor alle overige gebieden. Specifieke soorten zoals steenuil, kerkuil en roofvogels behoren echter niet tot de scope van het SMP. Het op voorhand uitvoeren van onderzoek naar aanwezigheid van nest- en rustplaatsen van deze soorten levert een onevenredige onderzoekslast op door praktische uitdagingen, zoals toegankelijkheid van erven en boerderijen. Daarnaast is een standaardisatie van maatregelen voor deze soorten niet mogelijk. De ecologie van de soorten in combinatie met de sporadische aanwezigheid en de hoge onderzoekslast maken deze soorten niet geschikt voor een SMP voor bebouwd gebied.

De bedrijventerreinen in de buitengebieden worden niet opgenomen in het SMP, omdat de onderzoeksinspanning die hiervoor benodigd is, onevenredig groot is in vergelijking met de winst die hier behaald kan worden met verduurzaming. Op bedrijventerreinen zijn weinig tot geen woningen aanwezig en bedrijfspanden (kleine panden en winkels van MKB gelegen in de woonwijken uitgezonderd) behoren niet tot de beoogde gebruikers van het SMP.

5.1.2. Gebruikers en actoren

De gemeente heeft aangegeven particulieren, MKB en de woningcorporaties als toekomstige gebruikers van het SMP te zien. Aanbevolen wordt om:

- Ook het vastgoed van de gemeente zelf in het SMP op te nemen;
- VvE's als aparte groep gebruikers in het SMP te benoemen;
- Te inventariseren of er ook andere vastgoed eigenaren aanwezig zijn binnen de begrenzing van het SMP-gebied (bijvoorbeeld scholen).

Daarnaast zijn er binnen de gemeente andere partijen aanwezig die geen directe gebruiker zijn, maar wel een belang hebben bij het SMP. Dit zijn onder andere:

- Isolatiebedrijven, projectontwikkelaars en aannemers: belangrijke partijen om te betrekken bij de communicatie over het SMP. Dit betreffen belanghebbenden die uiteindelijk bij de uitvoering met het SMP en de bijbehorende werkprotocollen moeten gaan werken.
- Lokale natuurclubs en werkgroepen kunnen mogelijk een rol spelen bij de onderzoeken, communicatie en op termijn bij monitoring.

Aanbevolen wordt om een stakeholders analyse uit te voeren om alle partijen in beeld te krijgen die op enig moment te maken (kunnen) krijgen met het SMP en de mogelijke rollen en belangen van deze partijen te inventariseren.

5.1.3. Werkzaamheden en ingrepen

- Aanbevolen wordt om de lijst met werkzaamheden uit paragraaf 2.4 door te nemen en ook voor te leggen aan toekomstige gebruikers van het SMP, zoals de woningcorporaties, particulieren, VvE's en isolatiebedrijven.
- Vanwege de bijkomende soorten en daarmee aanvullende onderzoeken en kosten, wordt aangeraden om werkzaamheden in het groen (anders als het verwijderen van gevelgroen en groen direct langs gevels voor de uitvoer van werkzaamheden) buiten het SMP te houden.

5.2. Soortenkeuze voor het SMP

In deze paragraaf wordt een aanbeveling gedaan op basis van het uitgevoerde bronnen- en veldonderzoek betreffende de toekomstige SMP-soorten. Voor deze soorten is nader soortgericht onderzoek noodzakelijk om de daadwerkelijke lokale populaties, netwerken en belangrijke ecologische functies in beeld te krijgen. Nadere aanbevelingen aangaande het benodigde onderzoek worden beschreven in Hoofdstuk 6.

5.2.1. Gebouwbewonende vogels met jaarrond beschermde rust- en/of verblijfplaatsen

Vogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) ¹

De voor het SMP relevante beschermde vogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) welke op basis van de NDFF in Ridderkerk voorkomen, betreffen de gierzwaluw en huismus (Tabel 5.1). In paragraaf 4.2 is per wijk een tabel weergegeven van de mogelijke aanwezigheid van de in Ridderkerk voorkomende gebouwbewonende vogels met jaarrond beschermde nesten.

Vogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 5) ¹

De voor het SMP relevante beschermde vogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 5) welke op basis van de NDFF in Ridderkerk voorkomen, zijn de boerenzwaluw, huiszwaluw en spreeuw (Tabel 5.1). In paragraaf 4.2 is per wijk een tabel weergegeven van de mogelijke aanwezigheid van de in Ridderkerk voorkomende gebouwbewonende vogels met jaarrond beschermde nesten.

5.2.2. Gebouwbewonende vleermuizen

De voor het SMP relevante beschermde (gebouwbewonende) vleermuissoorten die op basis van de NDFF en/of verspreidingsatlassen in Ridderkerk en omgeving voorkomen, zijn de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en baardvleermuis (Tabel 5.1). In paragraaf 4.2 is per wijk een tabel weergegeven van de mogelijk aanwezige functies van de in Ridderkerk voorkomende gebouwbewonende vleermuizen.

5.2.3. Grondgebonden zoogdieren

De voor het SMP relevante beschermde grondgebonden zoogdieren die op basis van de NDFF in Ridderkerk voorkomen, zijn de boomarter en steenarter (Tabel 5.1). Voor het SMP is in paragraaf 4.2 per wijk een tabel weergegeven van de mogelijke aanwezigheid van de soorten.

¹ De categorieën zijn toegelicht in Bijlage 4.

Tabel 5.1 – Overzichtstabel met hoge en lage potentie per soort weergegeven per wijk (groen = hoge potentie; rood = lage potentie).

Soort	Centrum	West	Oost	Drievliet	Het Zand	Slikerveer	Bolnes	Rijsoord	Oostendam	Donkersloot	Industrieterreinen	Overige gebieden
Gierzwaluw												
Huismus												
Boerenzwaluw												
Huiszwaluw												
Spreeuw												
Gewone dwergvleermuis												
Ruige dwergvleermuis												
Kleine dwergvleermuis												
Gewone grootoor-vleermuis												
Laatvlieger												
Meervleermuis												
Tweekleurige vleermuis												
Baardvleermuis												
Boommarter												
Steenmarter												

5.3. Overige aanbevelingen betreffende scope, reikwijdte en ambitie

Eén van de eisen voor een SMP in Zuid-Holland is de leefgebiedenbenadering voor de SMP-soorten. Dit houdt in dat niet alleen (kwalitatief en kwantitatief) nest- en verblijffuncties van de SMP-soorten gewaarborgd zijn, maar ook de rest van het benodigde functionele leefgebied bestaande uit een samenhangend netwerk van onder andere foerageergebied, schuilgelegenheid, vliegroutes en waterelementen. Voor het SMP dient de gemeente ook voorn deze aspecten concrete ambities op te stellen, om zo de leefgebieden van de SMP-soorten integraal te beschermen.

De leefgebiedenbenadering en het beschrijven van ambities betreffende de bescherming van de SMP-soorten en hun leefomgeving zijn ook van toepassing op SMP's die alleen opgesteld worden voor werkzaamheden en ingrepen aan de bebouwing.

Over het algemeen is deze eis het meest praktisch te waarborgen door bestaand groen-, natuur-, of biodiversiteitsbeleid, dat reeds is vastgesteld in de gemeente of waarin binnen de gemeente aan gewerkt wordt, te integreren in het SMP. Om te bepalen of dit in Ridderkerk mogelijk is en om deze in het uiteindelijke SMP te integreren zijn de volgende stappen noodzakelijk:

- Een inventarisatie van het huidige beleid op het gebied van natuur, biodiversiteit en/of groen binnen de gemeente;
- Onderzoeken van mogelijkheden om bestaand beleid in het SMP te implementeren;
- Eventueel ambities van toekomstig aangepast beleid dat raakvlakken heeft met het SMP inventariseren.

6. Plan van aanpak onderzoek en andere vervolgstappen

6.1. Soortgericht onderzoek

Voor het opstellen van het SMP moet een nulmeting uitgevoerd worden. Deze nulmeting bestaat uit soortgericht onderzoek met als doel:

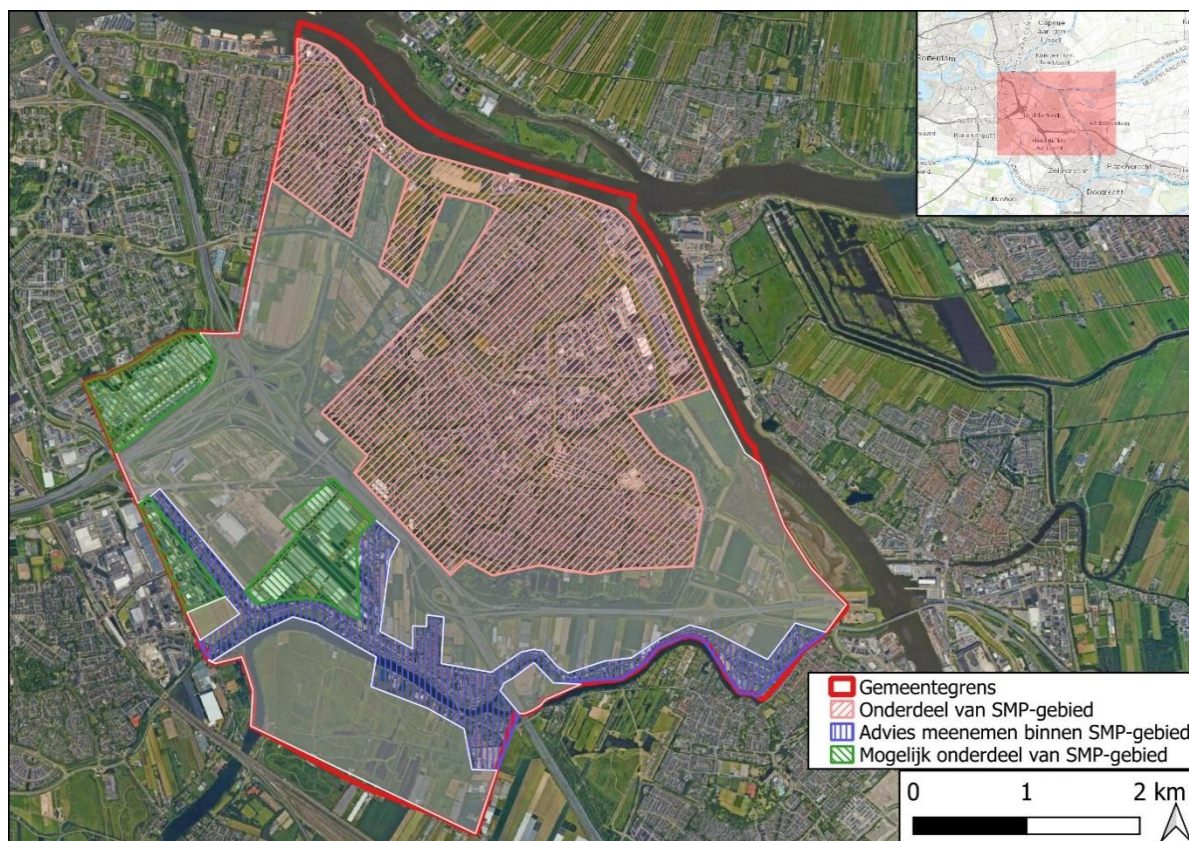
- Het in kaart brengen van de netwerken (bestaande uit: kraamverblijfplaatsen, massawinterverblijfplaatsen, relatieve dichtheden van paarterritoria, belangrijke vliegroutes en foerageergebieden) van de (potentieel) aanwezige gebouwbewonende vleermuissoorten;
- Het in kaart brengen van de aanwezigheid van bijzondere en/of kwetsbare vleermuissoorten en hun verblijfplaatsen;
- Het in beeld brengen van de (bolwerken van) nestplaatsen en functioneel leefgebied van de huismus, spreeuw, boerenwaluw en huiswaluw;
- Het in beeld brengen van (bolwerken van) de nestplaatsen van de gierwaluw;
- Het in beeld brengen van de aanwezigheid van boommarter en steenmarter op wijkniveau;
- Het maken van een inschatting van de omvang van de lokale kolonies en populaties van de verschillende SMP-soorten;
- Verkennen van de aanwezigheid van eventuele bijzondere soorten die niet tot het SMP behoren (noteren van deze soorten, waarbij deze data bij toekomstige projecten en onderzoeken gebruikt kan worden).

Voor een overzicht van de te onderzoeken soorten en functies per wijk/woonkern wordt verwezen naar paragraaf 5.2 van deze rapportage.

6.1.1. Uitgangspunten soortgericht onderzoek

Het plan van aanpak is opgesteld op basis van de volgende uitgangspunten:

- Het betreffen alleen de gebouwbewonende soorten als genoemd in paragraaf 5.2. Het SMP is niet van toepassing op werkzaamheden aan groen (met uitzondering van gevelgroen en groen direct langs de gevels van bebouwing ten bate van renovatie of verduurzaming);
- Het uiteindelijke SMP-gebied betreft de bebouwing binnen de begrenzing van de gemeente Ridderkerk, met uitzondering van industrieterreinen (Figuur 6.2). Hierbij zijn de paarse en roze vlakken onderdeel van het SMP en worden de groene (en grijze) vlakken buiten beschouwing gelaten;
- De onderzoeken moeten, waar mogelijk, uitgevoerd worden conform de meest recente onderzoeksrichtlijnen en -protocollen voor de betreffende soorten. Dit betreffen op het moment van schrijven:
 - Richtlijn vleermuisonderzoek Grote Gebieden van Zoogdiervereniging en Netwerk Groene Bureaus (januari 2024);
 - Gebiedenprotocol gierwaluw van Sovon (Sovon Vogelonderzoek Nederland en Arcadis, 2023);
- Waar geen onderzoeksrichtlijn voor gebiedsgericht onderzoek beschikbaar is, zijn de kennisdocumenten van BIJ12 voor de betreffende soorten leidend bij het opzetten van een onderzoeksmethodiek.
- Voor specifieke vleermuissoorten kan, bij aanwezigheid, het vangen en zenderen van individuen noodzakelijk zijn om kwetsbare soort-functie combinaties in beeld te krijgen. Dit wordt vaak pas duidelijk tijdens het uitvoeren van het soortgericht onderzoek.

Figuur 6.1 – Gebieden welke onderdeel zijn van het SMP-gebied en gebieden die mogelijk onderdeel worden van het SMP-gebied.

6.1.2. Verdeling van deelgebieden

Voor het uitvoeren van de soortgerichte onderzoeken moet het SMP worden opgedeeld in kleinere deelgebieden. Tijdens het veldbezoek is gelet op het verdelen van het beoogde SMP-gebied in deze deelgebieden. Hierbij is gelet op de gebiedskenmerken, aanwezige potenties en doorfietsbaarheid. De deelgebieden zijn ingedeeld op basis de gestelde voorwaarden in de Richtlijn vleermuisonderzoek grote gebieden (Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging, 2024). Voor de benodigde vogelonderzoeken zouden deelgebieden gecombineerd kunnen worden. In onderstaande afbeelding (Figuur 6.2) zijn de deelgebieden opgenomen. Geadviseerd wordt om de gemeente te verdelen in 20 deelgebieden. Dit zijn:

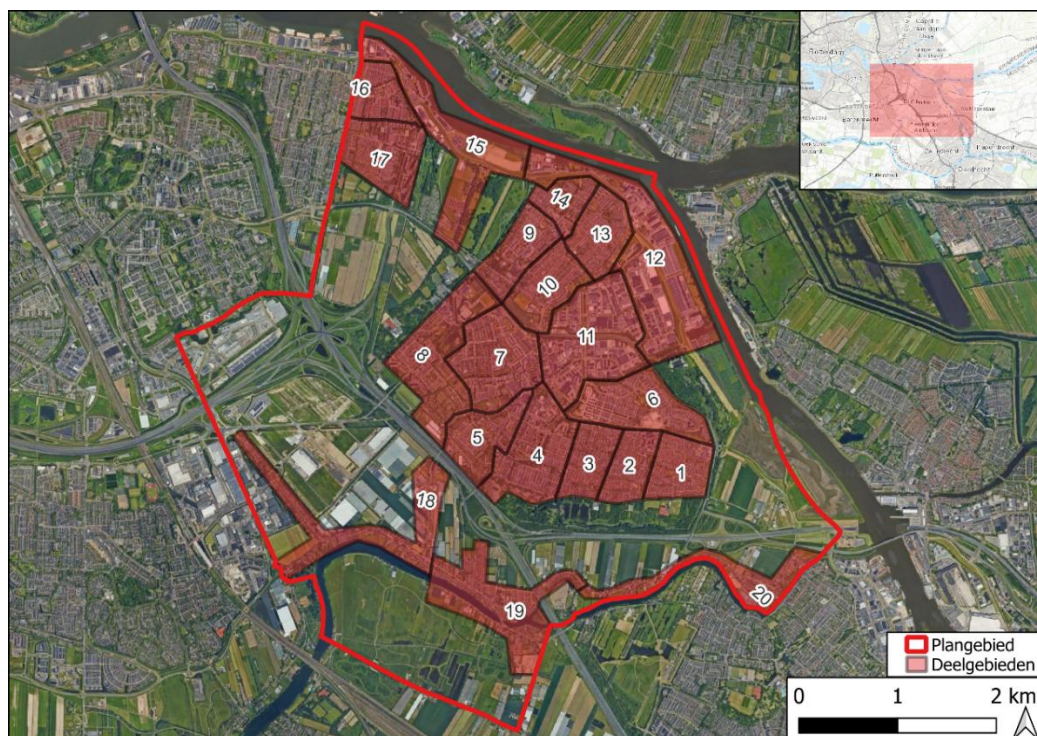
1. **Centrum**
De wijk Centrum is compact met een regelmatige maar vrij overzichtelijke structuur en beperkte variatie. De wijk Centrum is te groot om als één deelgebied te kunnen onderzoeken. Daarom is ervoor gekozen om in deze wijk één deelgebied aan te wijzen en het restant van de wijk samen te voegen met deelgebieden van de wijk Oost.
2. **West**
Binnen de wijk West staan meerdere woningtypes en er is een minder compacte structuur, wel is de opbouw van de wijk redelijk rechtaan. Ook deze wijk is net te groot om als één deelgebied te onderzoeken. Daarom is ervoor gekozen om in deze wijk één deelgebied aan te wijzen en het resterende deel van de wijk samen te voegen met één van de deelgebieden van Oost.
3. **Oost**
De wijk Oost is dichter bebouwd en bestaat voornamelijk uit eensgezinswoningen. Daarom is ervoor gekozen om deze wijk in te delen in twee deelgebieden, waarbij bij beide deelgebieden een onderdeel van Centrum wordt onderzocht. Het meest westelijke deel van Oost is samengevoegd met het deelgebied van West.
4. **Drievliet**
In de wijk Drievliet is ruimer opgezet en heeft een grotere variatie in woningtypen. Hierdoor is meer tijd benodigd om de wijk door te fietsen en daarom is Drievliet ingedeeld in drie deelgebieden.
5. **Het Zand**
Het Zand is een relatief jonge wijk met ruime kavels en vrijstaande woningen, deze wijk is echter kleiner dan de andere wijken en is daarom als één deelgebied aangemerkt.

6. Slikkerveer
In Slikkerveer staan veel eensgezinswoningen, de wijk is ruim opgezet en is relatief groot. Daardoor wordt de wijk opgedeeld in vier deelgebieden en deel van de wijk bij deelgebieden van andere wijken (Bolnes) onderzocht.
7. Bolnes
In Bolnes staan zowel appartementen als eensgezinswoningen en is minder ruim opgezet. Daardoor wordt de wijk opgedeeld in drie deelgebieden en een deel van de wijk samen met een onderdeel van Slikkerveer onderzocht.
8. Rijsoord
De wijk Rijsoord bevat enkel lintbebouwing met veel vrijstaande woningen en privé-erven. Daarom is ervoor gekozen om deze wijk in twee deelgebieden op te delen en een deel van de wijk samen te voegen met een deelgebied van Oostendam.
9. Oostendam
Ook Oostendam bestaat uit lintbebouwing met veel vrijstaande woningen en privé-erven. Daarom is ervoor gekozen om deze wijk in één deelgebied op te delen en een deel van de wijk samen te voegen met een deelgebied van Rijsoord.
10. Donkersloot
Donkersloot bestaat uit een bedrijventerrein, waardoor de structuur van de wijk overzichtelijker is. Daarom wordt Donkersloot verdeeld in twee deelgebied en een deel van de wijk wordt samen met een deel van Slikkerveer onderzocht.
11. Cornelisland
Deze wijk bestaat enkel uit bedrijventerrein en wordt niet onderzocht.
12. Verenambacht
Deze wijk bestaat enkel uit bedrijventerrein en wordt niet onderzocht.

Omdat soortgericht onderzoek gebiedsdekkend uitgevoerd moet worden is het bedrijventerrein Donkersloot, dat zich midden in de stad bevindt, meegenomen in de verdeling van de deelgebieden. De overige bedrijventerreinen bevinden zich buiten de begrenzing van het SMP-gebied en zijn niet in de verdeling van de deelgebieden meegenomen. Het ligt echter aan de doelstelling van de gemeente Ridderkerk om te besluiten of deze bedrijventerreinen uiteindelijk wel of niet meegenomen worden in het soortgericht onderzoek.

Agrarische gebieden zijn niet meegenomen omdat op het moment van schrijven de gemeente geen toekomstplannen heeft voor bouwplannen en/of realisatie van woningen in deze groene gebieden. Het inzetten van onderzoeksinspanning voor deze gebieden, heeft dan ook geen meerwaarde. Bovendien komen hier aanvullende soorten bij kijken, zoals eerder omschreven zijn, waardoor extra onderzoeksinspanning noodzakelijk is.

De onderstaande deelgebieden dienen als basis en kunnen mogelijk kleiner gemaakt en/of uitgebreid worden op basis van de inzetbaarheid van ecologen en/of het wegvallen/extra toevoegen van bedrijventerreinen. Deze herindeling wordt gemaakt op basis van een proefronde, waarna geëvalueerd wordt naar de toepasbaarheid van de deelgebieden.

Figuur 6.2 – Deelgebieden binnen de gemeente Ridderkerk.

6.2. Beschrijving benodigde methodiek per soort(groep)

6.2.1. Huismus, spreeuw, boerenwaluw en huiswaluw

Onderzoek naar de aanwezigheid van nesten van huismus en spreeuw dient uitgevoerd te worden in de deelgebieden: 1 t/m 10, 12 (deels), 13 t/m 20. Onderzoek naar de aanwezigheid van nesten van boerenwaluw en huiswaluw dient uitgevoerd te worden in de deelgebieden: 9, 10, 12 (deels), 13 t/m 20.

Voor de huismus, boerenwaluw, huiswaluw en de spreeuw zijn op gebiedsniveau geen onderzoeksrichtlijnen beschikbaar. De methodiek voor onderzoek naar deze soorten moet worden opgesteld op basis van het Kennisdocument Huismus², met inachtneming van de eisen die door de Omgevingsdienst Haaglanden aan soortgericht onderzoek stelt. Deze staan beschreven in de Richtlijn soortenmanagementplannen³.

Vanwege de vergelijkbare potentiële nestplaatsen en overlappend broedseizoen kunnen huismus en spreeuw simultaan worden onderzocht. Het onderzoek moet voldoen aan de volgende uitgangspunten:

- Onderzoek wordt uitgevoerd in de periode 1 april tot half mei;
- Ieder deelgebied wordt minimaal tweemaal bezocht met minimaal 10 dagen tussen de bezoeken;
- Per bezoek wordt een deelgebied tweemaal volledig doorkruist;
- Onderzoeken kunnen per fiets of lopend worden onderzocht;
- De onderzoeken vinden plaats in de ochtend (minimaal 2 uur na zonsopkomst als de temperatuur al wat is opgelopen);
- Bij gunstige weersomstandigheden (geen regen, geen kou en/of een maximale windsterkte van windkracht 4 (afhankelijk van lokale omstandigheden), of te hoge temperaturen);
- Per bezoek worden de volgende waarnemingen geregistreerd (incl. geslacht):
 - Nestindicerend gedrag;
 - Territoriaal gedrag;
 - In- of uitvliegende dieren;
 - Kwetterstruiken;
 - Juvenielen (op zicht en geluid).

² <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Kennisdocument-Huisumus.pdf>

³ https://omgevingsdiensthaaglanden.nl/wp-content/uploads/Richtlijn_soortenmanagementplan_Wnb_ZH.pdf

6.2.2. Gierzwaluw

Onderzoek naar de aanwezigheid van nesten van gierzwaluw dient uitgevoerd te worden in de deelgebieden (of wijken/woonkernen): 1 t/m 10, 12 (deels), 13 t/m 20.

Voor het gierzwaluwonderzoek is het Gebiedenprotocol Gierzwaluw van toepassing⁴. Het onderzoek moet, conform dit protocol, voldoen aan de volgende uitgangspunten:

- Het onderzoek bestaat uit een verkennend onderzoek en een verdiepend onderzoek;
- Bij gunstige weersomstandigheden: droog weer, maximaal 4 Bft en bij een (boven)gemiddelde maximale dagtemperatuur;
- De onderzoeken vinden 's avonds plaats tussen anderhalf uur vóór tot een half uur ná zonsondergang;
- Tijdens elke telling worden alle nestindicerende waarnemingen en laagvliegers geregistreerd en een inschatting van de aantallen hoogvliegers:
 - Nestindicerende waarnemingen zijn: in- en uitvliegen, kopje van gierzwaluw of geluid uit het nest en zekere poepsporen;
- Verkennend onderzoek:
 - Hoofddoel: bepalen ligging concentraties/kolonies gierzwaluwen;
 - Periode: 15 mei – 15 juni, met als meest geschikte tijd 1 juni - 15 juli;
 - Fiets op één telavond het gehele onderzoeksgebied rond en voer alle waarnemingen in met een stip;
 - Delen van het gebied waar geen gierzwaluwen worden verwacht (industriegebied, park) mogen worden overgeslagen;
- Op basis van het verkennend onderzoek worden de deelgebieden bepaald waar verdiepend onderzoek plaats moet vinden;
- Verdiepend veldonderzoek:
 - Hoofddoel: vinden van zoveel mogelijk nestlocaties;
 - Periode: 1 juni – 15 juli;
 - Breng aan elk deelgebied twee bezoeken, waarbij het deelgebied vlakdekkend wordt onderzocht.

6.2.3. Vleermuissoorten

Onderzoek naar de aanwezigheid van functies van gebouwbewonende vleermuissoorten dient uitgevoerd te worden in de deelgebieden (of wijken/woonkernen): 1 t/m 20.

Voor een overzicht van de verwachte soorten per wijk/woonkern wordt verwezen naar Tabel 5.1. Voor een volledig overzicht van de verwachte soorten en functies per wijk/woonkern wordt verwezen naar tabellen Tabel 4.1 t/m Tabel 4.11.

Onderstaand is een korte samenvatting van de uitgangspunten voor de onderzoeksmethodiek voor de verschillende potentieel voorkomende vleermuissoorten opgenomen.

Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger

Voor deze drie vleermuissoorten is de 'Richtlijn Vleermuisonderzoek Grote Gebieden' leidend⁵ (hierna: Richtlijn). van toepassing⁶. Samengevat moet het onderzoek naar aanwezigheid van functies van deze vleermuissoorten voldoen aan de volgende uitgangspunten:

- Te onderzoeken functies: kraamverblijfplaatsen, grote zomerverblijfplaatsen, paarterritoria (in relatieve aantallen/dichtheden), massawinterverblijfplaatsen, belangrijke vliegroutes en belangrijke foerageergebieden;
- Uitgangspunt is dat een deelgebied binnen één uur door één persoon te fiets doorkruist moet kunnen worden tijdens het onderzoek (tenzij in de Richtlijn anders wordt aangegeven, bijvoorbeeld bij onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen en paarterritoria);
- Apparatuur: Heterodyne batdetector zonder automatische software in combinatie met een automatische batdetector met real-time opnamefaciliteit. Afhankelijk van het soort onderzoek moet deze verplicht worden aangevuld met warmtebeeldcamera;
- Het basisonderzoek bestaat uit vier ronden en in totaal elf bezoeken (zie Figuur 6.3);

⁴ https://stats.sovon.nl/static/publicaties/Rap_2023-105_Gebiedenprotocol-gierzwaluw-S2023-113_LR.pdf

⁵ <https://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/2024-01/Richtlijn%20Vleermuisonderzoek%20GroteGebieden%20jan%202024.pdf>

⁶ https://stats.sovon.nl/static/publicaties/Rap_2023-105_Gebiedenprotocol-gierzwaluw-S2023-113_LR.pdf

- Bij aantreffen zwermgedrag, kraamverblijfplaats of grote zomerverblijfplaats (randvoorwaarden in overleg met Omgevingsdienst Haaglanden) moet zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen 48 uur, uitvliegers geteld worden;
- Per ronde en bezoek worden de eisen aan periodisering, tijdstippen en omstandigheden beschreven in de Richtlijn. Deze dienen aangehouden te worden;
- Bij afwijken van de Richtlijn dient afstemming plaats te vinden met de Omgevingsdienst Haaglanden. Dit kan van toepassing zijn bij (onvoorziene) omstandigheden en onmacht zoals bijvoorbeeld een (te) koud voorjaar, perioden met veel regen en slecht weer of het aantreffen van uitzonderlijk veel zwermgedrag.

Ronde	Bezoek	15-30 april	1-15 mei	16-31 mei	1-15 juni	16-30 juni	1-15 juli	1-31 aug	1-30 sept
1	1	Avondbezoek							
	2		Avondbezoek						
2	3			Ochtendbezoek*					
	4			Avondbezoek*					
	5				Ochtendbezoek*				
	6				Ochtendbezoek*				
	7					Avondbezoek			
	8						Ochtendbezoek*		
	9							Middernachtzwermen	
	10							Middernachtzwermen	
4	11								Paarterritoria

Figuur 6.3 – Overzicht periodisering rondens en bezoeken vleermuizonderzoek (Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging, 2024).

Overige vleermuissoorten

Vanwege afwijkend gedrag en ecologie is de Richtlijn niet één op één van toepassing voor andere vleermuissoorten. Om alsnog vast te stellen of en in hoeverre functies van overige vleermuissoorten aanwezig zijn binnen het SMP-gebied wordt de volgende methodiek gehanteerd:

- Opnamen van automatische batdetectoren worden systematisch gescreend op aanwezigheid van andere vleermuissoorten, met name als de veldonderzoekers aangeven opmerkelijke opnamen/waarnemingen gehoord of gezien te hebben. Dit wordt gedaan in de omgeving van kerken en andere bijzondere objecten, bij parken en andere groene structuren met oud groen en opnamen in parken;
- In het SMP-gebied worden op strategische plaatsen (en in het actieve seizoen van de vleermuizen) batloggers geplaatst. Deze worden op, in of langs de volgende locaties geplaatst: nabij kerken en andere monumentale panden, langs doorgaande watergangen binnen het SMP-gebied of het SMP-gebied in- en uitgaand, langs doorgaande structuren en in parken en groengebieden met oud groen (die een potentieel hoge functie hebben voor vleermuizen);
- Indien uit de bezoeken en/of opnamen blijkt dat er mogelijk belangrijke functies van andere vleermuissoorten dan de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis of laatvlieger aanwezig zijn, zullen alternatieve onderzoeksmethodieken ingezet moeten worden om deze in beeld te brengen (zie paragraaf 6.2.4).
- Door de lastige ecologie van de laatvlieger kan het gebeuren dat aanwezigheid van de soort vastgesteld wordt, maar de kraamverblijfplaatsen niet gelokaliseerd kunnen worden. In die gevallen kan het noodzakelijk zijn om, in overleg met ODH, alternatieve onderzoeksmethoden (telemetrie) in te zetten (zie paragraaf 6.2.4).

6.2.4. Aanvullende/alternatieve onderzoeksmethodieken (o.a. telemetrie)

In enkele gevallen is het nodig om het onderzoek met een afwijkende methodiek of hogere inspanning uit te voeren dan de Richtlijnen en protocollen voorschrijven. Dit is met name van toepassing bij waarnemingen van bijzondere of kwetsbare vleermuissoorten die duiden op aanwezigheid van kwetsbare verblijfplaatsen. In de meeste gevallen is het gericht vangen en zenderen van vleermuizen dan de meest efficiënte wijze om deze functies alsnog te vinden en in kaart te brengen. Voor het vangen en zenderen van vleermuizen is een separate vergunning nodig en dit werk kan alleen uitgevoerd worden door speciaal hiervoor opgeleide ecologen.

Dit betreft voor SMP's in bebouwd gebied met name in de volgende situaties:

- Waarnemingen van grotere aantallen van meervleermuis, gewone grootoorvleermuis en kleine dwergvleermuis binnen of direct langs het SMP-gebied;
- In zeer uitzonderlijke gevallen kan dit ook van toepassing zijn bij ruige dwergvleermuis, baardvleermuis en tweekleurige vleermuis;
- Bij laatvlieger indien uit het standaard onderzoek blijkt dat de soort wel in dusdanige aantallen aanwezig is dat de aanwezigheid van kraamverblijfplaatsen niet uitgesloten kan worden, maar deze tijdens de onderzoeksronden met batdetectoren niet gevonden worden. Vanwege de zeer verborgen levenswijze van deze soort zijn (kraam)verblijfplaatsen soms zeer moeilijk te vinden, terwijl deze soort tegelijkertijd wel erg kwetsbaar is voor renovatie, verduurzaming en sloop/nieuwbouw.

6.3. Boommarter en steenmarter

Onderzoek naar de aanwezigheid van boommarter en steenmarter uitgevoerd te worden in de deelgebieden: 1 t/m 5, 8 t/m 10, 13 t/m 20.

Voor de boommarter en steenmarter zijn op gebiedsniveau geen onderzoeksrichtlijnen beschikbaar. De methodiek voor onderzoek naar deze soorten is opgesteld op basis van de Handleiding boommarters inventariseren (Werkgroep Boommarter Nederland, 2007) en het Kennisdocument Kleine marterachtigen (BIJ12, 2024c), met inachtneming van de eisen die door de Omgevingsdienst Haaglanden aan soortgericht onderzoek stelt. Deze staan beschreven in de Richtlijn soortenmanagementplannen (Omgevingsdienst Haaglanden, 2023).

Vanwege de vergelijkbare potentiële verblijfplaatsen en overlappend actief seizoen kunnen boommarter en steenmarter simultaan worden onderzocht. Het onderzoek moet voldoen aan de volgende uitgangspunten:

- Het onderzoek wordt uitgevoerd met behulp van wildcamera's;
- Er wordt contact opgenomen met boswachters en andere belanghebbenden die mogelijk extra informatie hebben over de aanwezigheid van boom- en steenmarters;
- Per onderzoekspunt wordt minimaal acht weken onderzoek gedaan;
- De onderzoekspunten worden strategisch uitgekozen, waardoor de aanwezigheid naar redelijkheid kan worden aangetoond of uitgesloten, met minimaal één camera per deelgebied (16 camera's in totaal);
- Per video worden de volgende waarnemingen geregistreerd:
 - Soort;
 - Aantal;
 - Gedrag.

6.4. Overige vervolgstappen

Voor het opstellen van het SMP zijn, naast de soortgericht onderzoeken, ook andere acties noodzakelijk. Dit betreffen grotendeels ambtelijke acties. Deze benodigde acties en documenten staan beschreven in de Richtlijn soortenmanagementplannen Zuid-Holland van de Omgevingsdienst Haaglanden. Onderstaand een korte opsomming van de te ondernemen acties om tot een uiteindelijke SMP te komen. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij naar de [Richtlijn van de Omgevingsdienst Haaglanden](#). Onderstaand een korte opsomming van de overige benodigde (vervolg) acties.

Vervolgacties voor de gemeente (op hoofdlijnen en in chronologische volgorde):

- Definitief maken van keuzes betreffende scope en reikwijdte SMP;
- Uitzetten van aanbesteding voor soortgericht onderzoek;
- Beschrijving ambitie en lange termijn visie voor de SMP-soorten en het SMP-gebied;
- Starten met het opzetten van een administratiesysteem voor de coördinatie van het SMP;
- Verzorgen SMP-coördinator voor het SMP;
- Communicatie en opzetten van werkafspraken met de gebruikers van het SMP;
- Reserveren en organiseren van financiële middelen voor monitoring en uitvoering van het SMP (eventueel gezamenlijk met gebruikers).

Vervolgacties gemeente na uitvoering van het soortgericht onderzoek en in samenwerking met ecologisch adviesbureau;

- Schrijven van het SMP;
- Opstellen mitigatie- en compensatieplan;
- Opzetten van een monitoringsplan;
- Het beschrijven en onderbouwen van de wettelijke belangen voor de vergunningverlening van het SMP.

7. Bronnen

- Alle wijken en buurten in de gemeente Ridderkerk.* (2025, 11 04). Retrieved from AlleCijfers: <https://allecijfers.nl/gemeente-overzicht/ridderkerk/>
- Baardvleermuis.* (2025, 10 23). Retrieved from Zoogdierverseniging: <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten/baardvleermuis>
- BAG GeoPackage.* (2024, 2 10). Retrieved from Kadaster: <https://www.kadaster.nl/zakelijk/producten/adressen-en-gebouwen/bag-geopackage>
- BIJ12. (2017a). *Gewone grootoorvleermuis.*
- BIJ12. (2017b). *Rosse vleermuis.*
- BIJ12. (2017c). *Watervleermuis.*
- BIJ12. (2023a). *Gierzwaluw.* BIJ12.
- BIJ12. (2023b). *Huismus.* BIJ12.
- BIJ12. (2024a). *Gewone dwergvleermuis.*
- BIJ12. (2024b). *Ruige dwergvleermuis.*
- BIJ12. (2024c). *Kleine marterachtigen.*
- Huiszwaluw.* (2025, 2 19). Retrieved from SOVON: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/10010>
- Kleine dwergvleermuis.* (2025, 2 11). Retrieved from Zoogdierverseniging: <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten/kleine-dwergvleermuis>
- Laatvlieger.* (2025, 2 11). Retrieved from Zoogdierverseniging: <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten/laatvlieger>
- Meervleermuis.* (2025, 2 11). Retrieved from Zoogdierverseniging: <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten/meervleermuis>
- Nationale Databank Flora en Fauna Uitvoerportaal.* (2025, 10 23). Retrieved from <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul>
- Netwerk Groene Bureaus en Zoogdierverseniging. (2024). *Richtlijn vleermuisonderzoek grote gebieden.*
- Omgevingsdienst Haaglanden. (2023). *Richtlijn soortenmanagementplannen Zuid-Holland.* Omgevingsdienst Haaglanden.
- Platte daken in Nederland (BAG).* (2024, 2 10). Retrieved from Nationaal Georegister: <https://nationaalgeoregister.nl/geonetwork/srv/dut/catalog.search#/metadata/e90a8483-77d1-40ab-89fc-344842047637>
- Programma Verduurzaming gebouwde omgeving.* (2025, 11 04). Retrieved from Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening: <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/verduurzamen-en-verbeteren/programma-verduurzaming-gebouwde-omgeving>
- Ranglijst van de grootste en kleinste wijken in inwoners in de gemeente Ridderkerk.* (2025, 11 04). Retrieved from Alle Cijfers: <https://allecijfers.nl/ranglijst/grootste-en-kleinste-wijken-in-inwoners-in-de-gemeente-ridderkerk/>
- Soorten Kansen Kaart - Provincie Zuid-Holland.* (2025, 10 23). Retrieved from Omgevingsdienst Haagland: <https://sdl.bio.georumte.nl/?lijst=SoortenKansenKaart-ZH>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland en Arcadis. (2023). *Gebiedenprotocol Gierzwaluw.*
- Spreeuw.* (2024, 07 09). Retrieved from SOVON: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/15820>
- Spreeuw.* (2025, 2 11). Retrieved from Vogelbescherming: <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/spreeuw>
- Statistieken gemeente Ridderkerk.* (2024, 2 10). Retrieved from Allecijfers.nl: <https://allecijfers.nl/gemeente/ridderkerk/#inwoners>
- Tweekleurige vleermuis.* (2025, 2 11). Retrieved from Zoogdierverseniging: <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten/tweekleurige-vleermuis>
- Werkgroep Boomarter Nederland. (2007). *Handleiding boomarters inventariseren.*
- Wonen.* (2025, 11 04). Retrieved from Gemeente Ridderkerk: <https://www.ridderkerk.nl/bestuur-en-organisatie/wonen/#:~:text=Cijfers,Waarvan%20huurwoningen:%209.278.>

Bijlagen

Bijlage 1 Wettelijk kader Omgevingswet

Omgevingswet

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet (Ow) van kracht. De Ow brengt regelgeving over ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water samen in een wettelijk stelsel. In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) is vervolgens bepaald welke flora- en fauna-activiteiten vergunningsplichtig zijn. In het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) is bepaald onder welke voorwaarden een vergunning kan worden verleend.

Het beheer, de bescherming, het behoud en het herstel van de van nature in Nederland voorkomende soorten dieren, planten en habitats, waarbij de gunstige staat van instandhouding van flora en fauna bepalend is, wordt geregeld via de Ow (uitgewerkt in het Bal en het Bkl). Daarbij regelt de Ow ook de bescherming van Natura 2000-gebieden, het Natuurnetwerk Nederland (NNN), houtopstanden en andere bijzondere natuurgebieden. Flora en fauna-activiteiten⁷ mogen geen negatieve effecten veroorzaken op (beschermde) flora en fauna en/of beschermde gebieden. De Ow benoemt verschillende schadelijke handelingen, die slechts in een aantal situaties onder bepaalde voorwaarden uitgevoerd mogen worden. Hiervoor is een omgevingsvergunning verplicht. De omgevingsvergunning is een besluit waarbij een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt. De criteria voor vergunningsverlening zijn onder andere:

- In het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid;
- In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren;
- Ter bescherming van flora en fauna.

Algemene zorgplicht

De zorgplicht voor een ieder (Ow, Artikel 1.6) is altijd van toepassing. Dit houdt in dat een ieder voldoende zorg draagt voor de fysieke leefomgeving.

Specifieke zorgplicht (rode lijst soorten)

De specifieke zorgplicht (Bal art. 11.27) is altijd van toepassing bij een flora en fauna-activiteit. Degene die de flora en fauna-activiteit verricht, is verantwoordelijk voor het naleven van de maatregelen die onder de specifieke zorgplicht vallen. De gunstige staat van instandhouding van een soort, op zowel lokaal als nationaal niveau, is daarbij leidend. Voorafgaande aan de flora en fauna-activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie of in de directe omgeving van:

- van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten, genoemd in bijlage I bij de Vogelrichtlijn, en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van die richtlijn;
- van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn;
- dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX of in de rode lijsten, bedoeld in artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3°, van de wet; en
- voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;

Indien gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren en hun leefomgeving. Als er op voorhand aanwijzingen zijn, moet worden vastgesteld op grond van objectieve gegevens of nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten. Degene die de flora en fauna-activiteit verricht, is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd om beschadiging en/of vernietiging te voorkomen dan wel zo veel als mogelijk te voorkomen.

Geldigheidsduur onderzoek

De geldigheidsduur van een vergunning afgegeven door de provincie is over het algemeen tien jaar. Dit onderzoek is uitgevoerd volgens de landelijk geldende richtlijnen. Daarom wordt aangehouden dat deze quickscan, waarbij er wordt uitgegaan dat in het gebied weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen optreden, ook tien jaar geldig is. Wanneer wijzigingen in het plangebied dan wel de omgeving plaatsvinden, waardoor de situatie niet meer met de uitgevoerde quickscan flora en fauna overeenkomt, dient de gebiedsgerichte quickscan te worden herzien.

⁷ Flora- en fauna-activiteit: activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten (Wettenbank, 2024).

Bijlage 2 Methode

Soortenbescherming

Het onderzoek naar beschermde soorten bestaat uit drie onderdelen: een literatuuronderzoek, een veldbezoek en de toetsing van de uiteindelijke (mogelijke) effecten.

Literatuuronderzoek

Tijdens het literatuuronderzoek wordt onderzocht welke in het wild levende beschermde soorten voorkomen in het plangebied en de directe omgeving of waarvan de aanwezigheid niet kan worden uitgesloten.

Verspreidingsgegevens van de beschermde flora en fauna in en rondom het plangebied zijn opgehaald uit de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF) op 21 november 2024. Hierbij wordt nagegaan of de afgelopen tien jaar beschermde soorten zijn aangetroffen binnen het plangebied, op één kilometer afstand en op vijf kilometer afstand van het plangebied. Naast de NDFF wordt ook gebruik gemaakt van vrij beschikbare bronnen, zoals ANEMOON, Eis-Kenniscentrum, FLORON, RAVON, SOVON, Vlinderstichting, Zoogdiervereniging, vakliteratuur, lokale bronnen zoals werkgroepen en, indien beschikbaar, reeds uitgevoerde ecologische onderzoeken in de directe omgeving van het plangebied die niet ouder zijn dan drie jaar. Deze informatie is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

Potentie en veldbezoek

Het doel van de gebiedsgerichte quickscan is om de potentie voor gebouwbewonende soorten te bepalen binnen Ridderkerk. In de voorbereiding op het soortgericht onderzoek kan van de gebiedsgerichte quickscan gebruik gemaakt worden om bijvoorbeeld de clustergrootte en onderzoeksinspanning te bepalen. Omdat deze gebiedsgerichte quickscan op grote schaal wordt uitgevoerd, kan niet elk gebouw worden bekeken in een veldbezoek om de exacte potentie per gebouw te bepalen, zoals dit bij een reguliere quickscan wel gebeurt. De volgende aannames worden gedaan tijdens de potentiebepaling:

- In een gebiedsgerichte quickscan kan geen volledige uitsluiting van soorten worden gedaan, omdat de natuur zich niet laat leiden en niet elk gebouw onderzocht kan worden. Er wordt daarom gekeken naar hoge of lage potentie.
- Bij gebouwen met dakpannen kunnen nesten van huismussen en gierzwaluwen, evenals verblijfplaatsen van vleermuizen, niet worden uitgesloten zonder een nadere inspectie. Dit komt doordat huismus- en gierzwaluwnesten vaak worden aangetroffen in gebouwen met dakpannen, die tevens kieren bevatten waar vleermuizen zich kunnen verschuilen. Daarom wordt in deze quickscan aangenomen dat gebouwen met dakpannen altijd potentie hebben voor huismus- en gierzwaluwnesten en voor verblijfplaatsen van vleermuizen.
- Gebouwen met openingen, zoals stootvoegen en boeiborden, bieden geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen en in sommige gevallen (indien de openingen groot genoeg zijn) ook huismussen gier-, huis- en boerenzwaluw.
- Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen grote en kleine openingen voor vleermuizen. Dit is omdat het maken van een dergelijk onderscheid op grote schaal niet realistisch is.

De eerste stap in de potentiebepaling is om de potentie in te schatten op basis van het bouwjaar van de woningen en de aanwezigheid van dakpannen daken.

Bebouwing vóór 1920 heeft in principe geen spouwmuur, voor woningen tussen 1920 en 1975 is de kans 90% dat een spouwmuur aanwezig is en bebouwing na 1975 hebben altijd een spouwmuur (BAG GeoPackage, 2024). Deze gebouwen worden aangemerkt als geschikt voor vleermuizen.

Op basis van de platte daken in Nederland kaart is bepaald of daken een dakpannen dak hebben (Platte daken in Nederland (BAG), 2024). Gebouwen met een schuin dak hebben over het algemeen een dakpannen dak en gebouwen met een plat dak zijn geclassificeerd als dak zonder dakpannen. De gebouwen met een dakpannen dak worden aangemerkt als geschikt voor huismus, gierzwaluw, spreeuw en vleermuizen. Gebouwen met voldoende ruimte langs de gevel zijn aangemerkt als geschikt voor huiszwaluw.

Indien er geen/onvoldoende data beschikbaar is voor locaties, kan de potentie niet met zekerheid worden bepaald. In dat geval is de locatie gemarkeerd als onbekend en wordt deze bezocht en bekeken tijdens het veldbezoek.

Het bepalen van de potentie middels literatuuronderzoek leidt tot een concept-potentiebepaling. Na het veldbezoek wordt deze potentie, indien noodzakelijk, aangepast en wordt de definitieve potentiebepaling gemaakt.

Aansluitend op het literatuuronderzoek heeft een deskundige ecooloog van RSK een oriënterend veldbezoek uitgevoerd. Tijdens het veldonderzoek wordt een controle uitgevoerd van de vooraf bepaalde potenties, de cluster grootte van de wijken en wordt de juistheid van de inschatting van vergelijkbare bebouwingsstructuren in deze wijken gecontroleerd. Er wordt door het gehele plangebied gefietst, ter controle van de doorfietsbaarheid, foto's gemaakt van de bebouwing en gekeken naar de groen,- en blauwstructuren. Ook worden de locaties met een onbekende potentie bezocht en bepaald wat de potentie is met betrekking tot gebouwbewonende soorten. Indien de potentie onbekend blijft, doordat de locatie onbereikbaar is, wordt het gebouw aangemerkt als geschikt.

Werkwijze bepalen deelgebieden

De deelgebieden zijn opgesteld op basis van een aantal randvoorwaarden:

- Fietsafstand en -snelheid (doorgaans 7,5 km/uur tot 10 km/uur);
- Het deelgebied is volledig te onderzoeken in één uur;
- In het grootschalige gebieden protocol zijn per onderzoeksperiode verschillende eisen opgenomen. Deze eisen dienen te worden nageleefd;
- De deelgebieden staan nog open voor verandering door het wegvallen en/of toevoegen van onderdelen (bv bedrijventerreinen en agrarische gebieden).

Disclaimer

Dit rapport maakt gebruik van verspreidingsgegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) als een hulpmiddel voor de beoordeling van mogelijke aanwezigheid van flora en fauna binnen het plangebied. Het is belangrijk op te merken dat deze gegevens als aanvullend instrument worden gebruikt en niet als de enige bepalende factor bij de inschatting van het voorkomen van beschermde soorten. De beoordeling is primair gebaseerd op onderzoek naar biotopen en habitats, waarbij wordt gekeken naar geschikte leefomstandigheden voor beschermde soorten. Verspreidingsgegevens dienen ter ondersteuning en context, maar de uiteindelijke conclusies zijn gebaseerd op een bredere evaluatie van het ecosysteem binnen het plangebied.

Bijlage 3 Lijst beschermde flora- en fauna omgeving plangebied

De resultaten uit de NDFF, opgehaald op 21 november 2024 voor gemeente Ridderkerk, provincie Zuid-Holland.

Soortnaam	Groep	Beschermingsregime	Afstand
Alpenwatersalamander	Amfibieën	AS	1 - 5 km
Heikikker	Amfibieën	HRL-IV	1 - 5 km
Kamsalamander	Amfibieën	HRL-II, HRL-IV	Binnen gemeentegrenzen
Rugstreeppad	Amfibieën	HRL-IV	1 - 5 km
Vroedmeesterpad	Amfibieën	HRL-IV	1 - 5 km
Vuursalamander	Amfibieën	AS	1 - 5 km
Grote vos	Insecten	AS	Binnen gemeentegrenzen
Grote weerschijnvlinder	Insecten	AS	Binnen gemeentegrenzen
Iepenpage	Insecten	AS	1 - 5 km
Beekrombout	Insecten	AS	1 - 5 km
Gevlekte witsnuitlibel	Insecten	HRL-II, HRL-IV	Binnen gemeentegrenzen
Groene glazenmaker	Insecten	HRL-IV	1 - 5 km
Rivierrombout	Insecten	HRL-IV	Binnen gemeentegrenzen
Sierlijke witsnuitlibel	Insecten	HRL-IV	Binnen gemeentegrenzen
Teunisbloempijlstaart	Insecten	HRL-IV	1 - 5 km
Muurhagedis	Reptielen	HRL-IV	1 - 5 km
Ringslang	Reptielen	AS	1 - 5 km
Blaasvaren	Vaatplanten	AS	1 - 5 km
Dreps	Vaatplanten	AS	1 - 5 km
Glad biggenkruid	Vaatplanten	AS	1 - 5 km
Kartuizer anjer	Vaatplanten	AS	1 - 5 km
Kleine wolfsmelk	Vaatplanten	AS	1 - 5 km
Kluwenklokje	Vaatplanten	AS	1 - 5 km
Knolspirea	Vaatplanten	AS	Binnen gemeentegrenzen
Kruiptijm	Vaatplanten	AS	1 - 5 km
Muurbloem	Vaatplanten	AS	1 - 5 km
Schubvaren	Vaatplanten	AS	1 - 5 km
Stijve wolfsmelk	Vaatplanten	AS	1 - 5 km
Tengere veldmuur	Vaatplanten	AS	1 - 5 km
Wilde ridderspoor	Vaatplanten	AS	1 - 5 km
Wolfskers	Vaatplanten	AS	1 - 5 km
Grote modderkruiper	Vissen	HRL-II, AS	Binnen gemeentegrenzen
Steenuil	Vogels	VRL-1	Binnen gemeentegrenzen
Gierzwaluw	Vogels	VRL-2	Binnen gemeentegrenzen
Huisemus	Vogels	VRL-2	Binnen gemeentegrenzen
Roek	Vogels	VRL-2	Binnen gemeentegrenzen
Grote gele kwikstaart	Vogels	VRL-3	Binnen gemeentegrenzen
Kerkuil	Vogels	VRL-3	Binnen gemeentegrenzen
Ooievaar	Vogels	VRL-3	Binnen gemeentegrenzen
Slechtvalk	Vogels	VRL-3	Binnen gemeentegrenzen
Boomvalk	Vogels	VRL-4	Binnen gemeentegrenzen
Buizerd	Vogels	VRL-4	Binnen gemeentegrenzen
Havik	Vogels	VRL-4	Binnen gemeentegrenzen
Ransuil	Vogels	VRL-4	Binnen gemeentegrenzen
Sperwer	Vogels	VRL-4	Binnen gemeentegrenzen
Wespendief	Vogels	VRL-4	Binnen gemeentegrenzen
Zwarte wouw	Vogels	VRL-4	Binnen gemeentegrenzen
Blauwe reiger	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Boerenzwaluw	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Bonte vliegenvanger	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen

Soortnaam	Groep	Beschermingsregime	Afstand
Boomklever	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Boomkruiper	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Bosuil	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Brilduiker	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Draaihals	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Eidereend	Vogels	VRL-5	1 - 5 km
Ekster	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Gekraagde roodstaart	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Glanskop	Vogels	VRL-5	1 - 5 km
Grauwe vliegenvanger	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Groene specht	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Grote bonte specht	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Hop	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Huiszwaluw	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
IJsvogel	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Kleine bonte specht	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Koolmees	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Oeverzwaluw	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Pimpelmees	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Raaf	Vogels	VRL-5	1 - 5 km
Spreeuw	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Tapuit	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Torenavalk	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Zeearend	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Zwarte kraai	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Zwarte mees	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Zwarte roodstaart	Vogels	VRL-5	Binnen gemeentegrenzen
Platte schijfhoren	Weekdieren	HRL-II, HRL-IV	Binnen gemeentegrenzen
Bever	Zoogdieren	HRL-II, HRL-IV	Binnen gemeentegrenzen
Boommarter	Zoogdieren	HRL-II, HRL-V, AS	Binnen gemeentegrenzen
Damhert	Zoogdieren	AS	1 - 5 km
Eekhoorn	Zoogdieren	AS	1 - 5 km
Noordse woelmuis	Zoogdieren	HRL-II, HRL-IV	1 - 5 km
Otter	Zoogdieren	HRL-II, HRL-IV	1 - 5 km
Steenmarter	Zoogdieren	AS	Binnen gemeentegrenzen
Waterspitsmuis	Zoogdieren	AS	1 - 5 km
Gewone dwergvleermuis	Vleermuizen	HRL-IV	Binnen gemeentegrenzen
Gewone grootoorvleermuis	Vleermuizen	HRL-IV	1 - 5 km
Gewone/Grijze grootoorvleermuis	Vleermuizen	HRL-IV	1 - 5 km
Gewone/Kleine dwergvleermuis	Vleermuizen	HRL-IV	1 - 5 km
Gewone/Kleine/Ruige dwergvleermuis	Vleermuizen	HRL-IV	Binnen gemeentegrenzen
Gewone/Ruige dwergvleermuis	Vleermuizen	HRL-IV	1 - 5 km
Laatvlieger	Vleermuizen	HRL-IV	Binnen gemeentegrenzen
Meervleermuis	Vleermuizen	HRL-II, HRL-IV	Binnen gemeentegrenzen
Rosse vleermuis	Vleermuizen	HRL-IV	Binnen gemeentegrenzen
Ruige dwergvleermuis	Vleermuizen	HRL-IV	Binnen gemeentegrenzen
Tweekleurige vleermuis	Vleermuizen	HRL-IV	1 - 5 km
Watervleermuis	Vleermuizen	HRL-IV	1 - 5 km
Gewone zeehond	Zeezoogdieren	HRL-II, HRL-V, AS	Binnen gemeentegrenzen
Grijze zeehond	Zeezoogdieren	HRL-II, HRL-V, AS	Binnen gemeentegrenzen

Afkortingen: HRL = Habitatrichtlijn, VRL = Vogelrichtlijn; cat. 1-5 = categorie bescherming, en AS = andere soorten

Bijlage 4 Provinciaal beleid Zuid-Holland

Provinciale vrijstelling overige soorten

De vrijstelling geldt voor de hieronder genoemde soorten, op voorwaarde dat het gaat om handelingen die worden verricht in het kader van:

1. De uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting;
2. De uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
3. De uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
4. Bestendig gebruik.

Soortnaam	Soortgroep	Periode
Aardmuis	Zoogdieren	Jaarrond
Bastaardkikker	Amfibieën	Jaarrond
Bosmuis	Zoogdieren	Jaarrond
Bruine kikker	Amfibieën	Jaarrond
Bunzing	Zoogdieren	Jaarrond
Dwergmuis	Zoogdieren	Jaarrond
Dwergspitsmuis	Zoogdieren	Jaarrond
Egel	Zoogdieren	Jaarrond
Gewone bosspitsmuis	Zoogdieren	Jaarrond
Gewone pad	Amfibieën	Jaarrond
Haas	Zoogdieren	Jaarrond
Hermelijn	Zoogdieren	Jaarrond
Huisspitsmuis	Zoogdieren	Jaarrond
Kleine watersalamander	Amfibieën	Jaarrond
Konijn	Zoogdieren	Jaarrond
Meerkikker	Amfibieën	Jaarrond
Ondergrondse woelmuis	Zoogdieren	Jaarrond
Ree	Zoogdieren	Jaarrond
Rosse woelmuis	Zoogdieren	Jaarrond
Veldmuis	Zoogdieren	Jaarrond
Vos	Zoogdieren	Jaarrond
Wezel	Zoogdieren	Jaarrond
Woelrat	Zoogdieren	Jaarrond

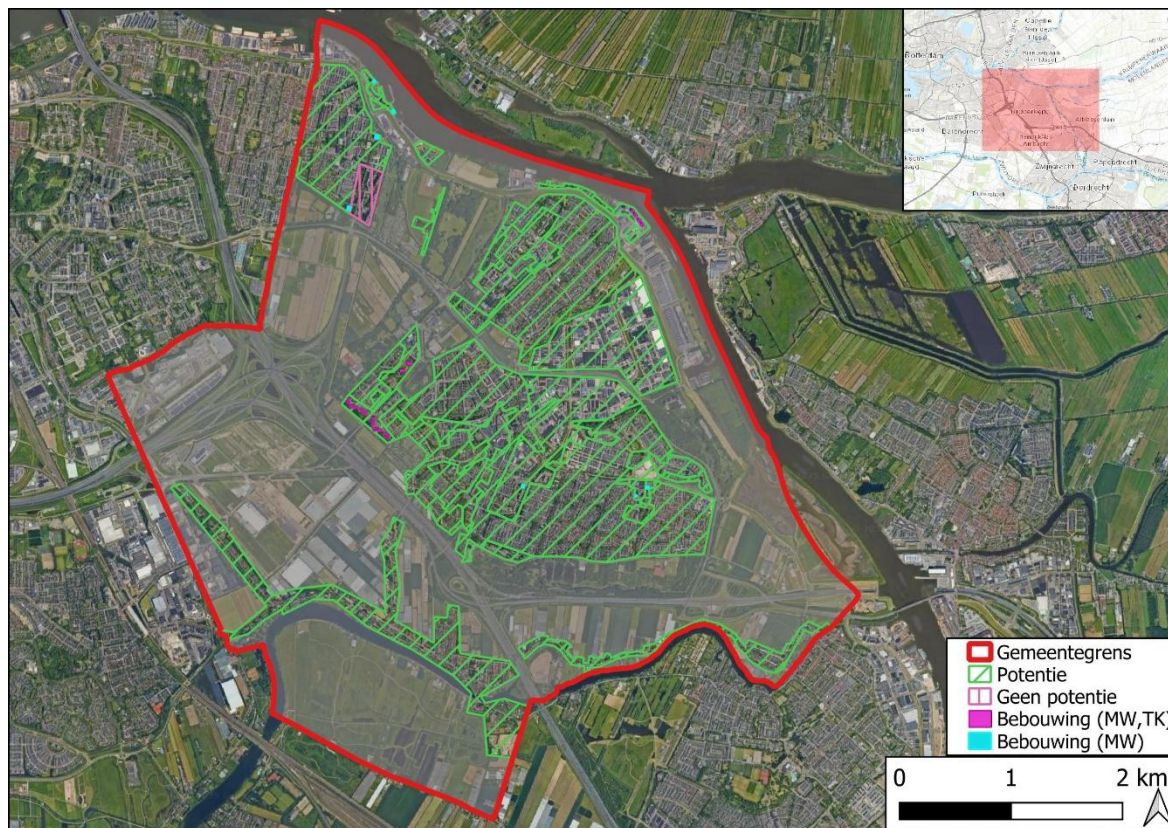
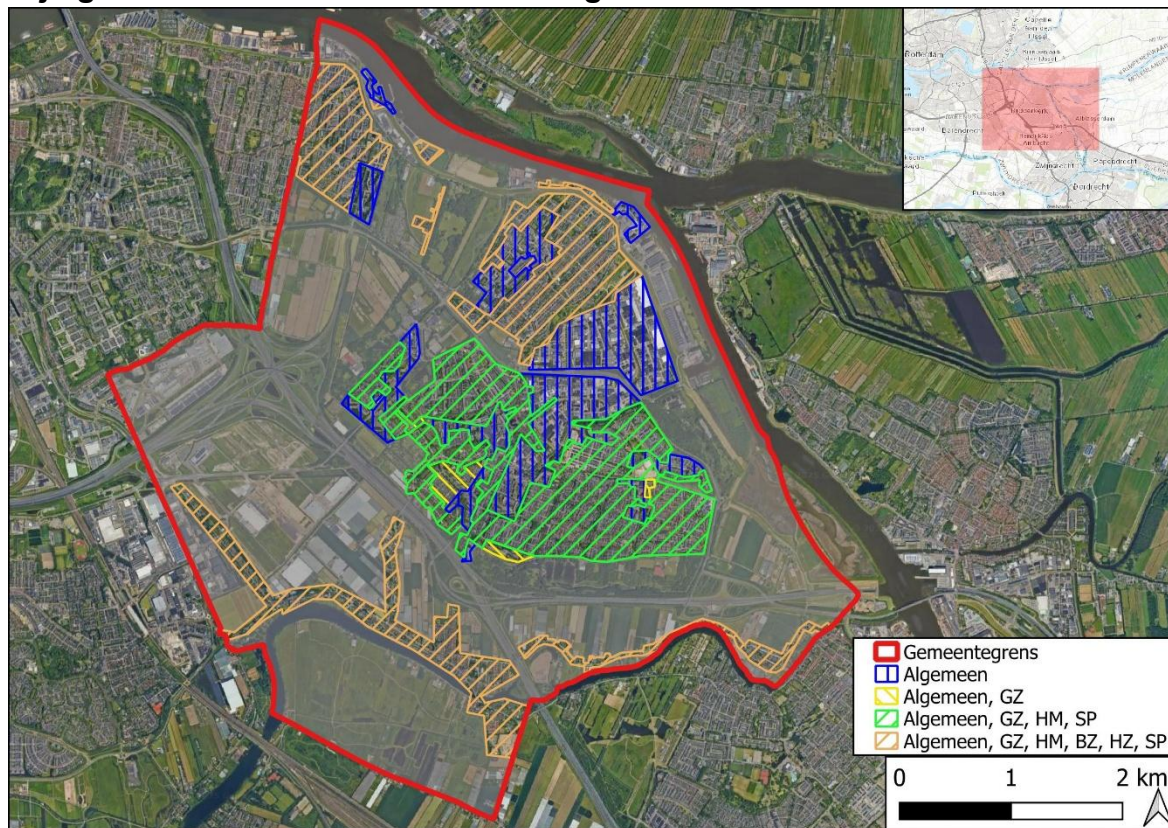
Jaarrond beschermde vogelnesten

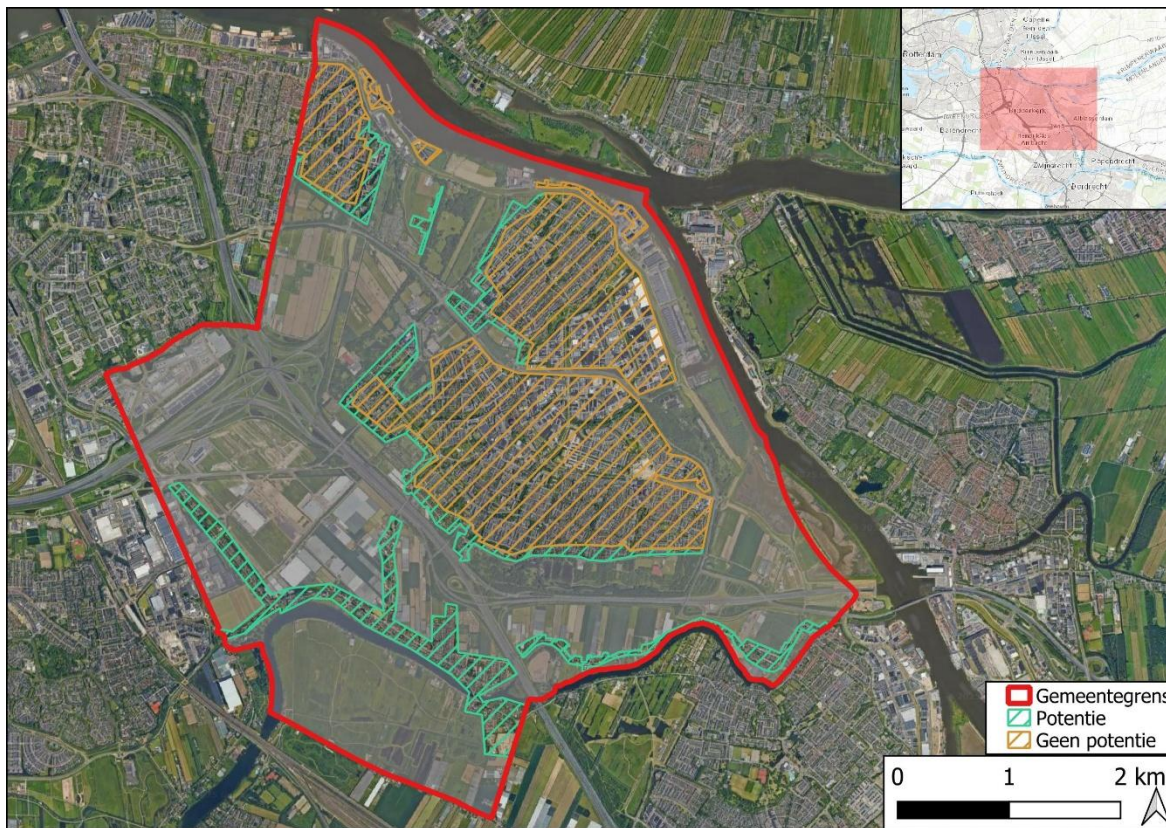
Op de volgende categorieën geldt onder de Omgevingswet een verbod op schadelijke handelingen gedurende het gehele jaar in de provincie Zuid-Holland:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Vogelsoort	Bescherming	Vogelsoort	Bescherming
Steenuil	Categorie 1	Ekster	Categorie 5
Gierzwaluw	Categorie 2	Gekraagde roodstaart	Categorie 5
Huisemus	Categorie 2	Glanskop	Categorie 5
Roek	Categorie 2	Grauwe vliegenvanger	Categorie 5
Grote gele kwikstaart	Categorie 3	Groene specht	Categorie 5
Kerkuil	Categorie 3	Grote bonte specht	Categorie 5
Oehoe	Categorie 3	Hop	Categorie 5
Ooievaar	Categorie 3	Huiszwaluw	Categorie 5
Slechtvalk	Categorie 3	IJsvogel	Categorie 5
Boomvalk	Categorie 4	Kleine bonte specht	Categorie 5
Buizerd	Categorie 4	Kleine vliegenvanger	Categorie 5
Havik	Categorie 4	Koolmees	Categorie 5
Ransuil	Categorie 4	Kortsnavelboomkruiper	Categorie 5
Sperwer	Categorie 4	Oeverzwaluw	Categorie 5
Wespendief	Categorie 4	Pimpelmees	Categorie 5
Zwarte wouw	Categorie 4	Raaf	Categorie 5
Blauwe reiger	Categorie 5	Ruigpootuil	Categorie 5
Boerenzwaluw	Categorie 5	Spreeuw	Categorie 5
Bonte vliegenvanger	Categorie 5	Tapuit	Categorie 5
Boomklever	Categorie 5	Torenvalk	Categorie 5
Boomkruiper	Categorie 5	Zeearend	Categorie 5
Bosuil	Categorie 5	Zwarte kraai	Categorie 5
Brilduiker	Categorie 5	Zwarte mees	Categorie 5
Draaihals	Categorie 5	Zwarte roodstaart	Categorie 5
Eidereend	Categorie 5	Zwarte specht	Categorie 5

Bijlage 5 Potentie binnen het SMP-gebied

Bijlage-figuur 3 – Potentie marterachtigen (boommarter en steenmarter).

Bijlage 6 Energielabels binnen de gemeente Ridderkerk

